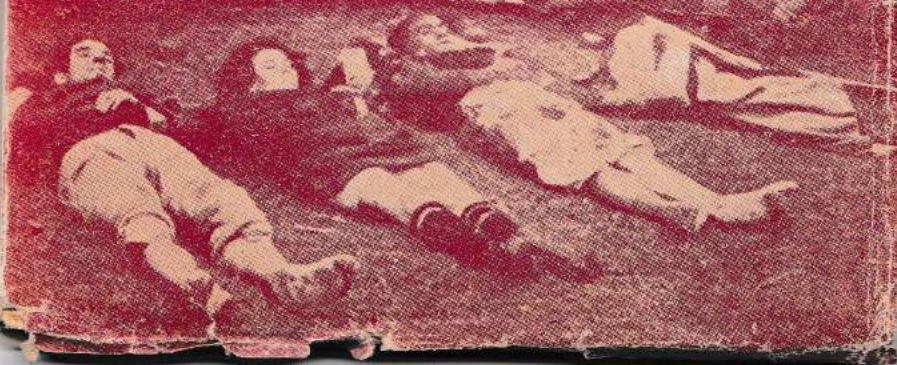

Георги Станкулов

**ОФИЦЕРИТЕ
ФАШИСТИ
ПРЕД
НАРОДНИЯ СЪД**

ГЕОРГИ СТАНКУЛОВ

**ОФИЦЕРИТЕ ФАШИСТИ
ПРЕД НАРОДНИЯ СЪД**

Народно кооперативно издателство

ПРЕДГОВОР

Може би само малцина са имали случай да следят процесите и да чуят обвинителните ми речи, произнесени на 14. март и 15. април 1945 пред IV Върховен състав на Народния съд. Затова тук предаваме материалите по тези процеси. Най-напред са изложени появата и развоят, възходът и упадъкът на нашата войска от преди Освобождението до наши дни. След това се изнасят чудовищните зверства на военнопръстъпниците. Най-сетне се застъпва съпротивителното движение и неговата роля за възраждането на нашата войска. Накрай са прибавени и последната дума на подсъдимите, както и самите присъди.

Събитията след 9. септемврий 1944 поставиха пред властта на Отечествения фронт много и сложни задачи. Една от тях, може би най-сложната, е възраждането на Народната войска. Разрешението на тази задача ще бъде дълга и трудна работа. Една част от тази работа са делата срещу военнопръстъпниците.

Април 1945.

Г. Станкулов

I

**Възрожденското начало на
българската войска, ней-
ният възход и упадък.**

Въоръжената сила на един народ — войската — трябва да бъде винаги в служба на народа; само тогава тя ще бъде народна войска и пазителка на народните права и свободи. Нейното развитие пък е отражение на борбата на народа вън и в самата Родина. Ако хвърлим поглед върху изграждането на нашата войска, и ние ще прозрем нейния възход и упадък, съобразно с това, чии интереси, права и свободи тя е отстоявала и бранила. Проследим ли нейния исторически път, ние ще видим, че той е неразривно свързан с историята на самия народ.

Българският народ всякога е обичал свободата и се е борил за нея. За тая борба той излъчи и даде безпримерни герои. В епохата на Възраждането се създадоха хайдушките дружини, които записаха легендарни подвизи в борбата за националната ни свобода. Тайните революционни комитети пък, създадени от апостола на свободата *Васил Левски*, са първите бойни организации у нас, които браниха народните права и свободи. Затова народът възпя подвизите им в най-хубавите си песни и легенди.

Башибузуците и народните угнетители избиваха, съдеха и бесеха народните будители и хайдути, гореха села и градища и унищожаваха възстаналото българско население. Така се дойде до Априлското въстание — 1876 и до кланетата в Перущица, Батак и другаде. Но макар въстанието и да бе потушено, то все пак успя да разтърси европейската демократическа съвест, и страната ни бе освободена от войските на братския славянски руски народ.

Като начало на войската на Третото българско царство трябва да смятаме българското опълчение от 1876, а за негово родоначалие — легендарните хайдушки дружини от епохата преди Освобождението. Вътре и вън от страната четнишките дружини постепенно усъвършенствуваха своята организационна форма и бойна готовност. Те се разрастваха в отреди и взеха участие в всичките действия на братска Русия в борбата срещу поробителя в Румъния, Сърбия, Гърция, дори и на Кримския полуостров. Така през 1869 българският доброволчески отред, под командата на руския полковник Киразин, води неравен бой с отряда на Сюлейман ага при Гюргево; друг български отред от 5,000 човека се би храбро при градовете Арпа и Наварин; отредът „Българска земска войска“, под командата на Ватинлоти, се особено отличи при овладяването на Силистра от русите; в 1828 българският отред на капитан Мамарчев взе участие в боевете за Силистра и Шумен; в 1820 — в боя за Букурещ, в 1821 — през време на гръцкото въстание в Епир и Пелопонез имаме пак участие на български доброволчески отреди; от 1804 до 1876 — през време на сръбските въстания и войната на Сърбия и Черна гора срещу Турция, в боя при Белград и другаде (легията на Раковски, четите на Хайдут Велко, Стефан Караджа), навсякъде се биха наши отреди от доброволци.

Така българските хайдушки дружини разнасяха идеята за свободата на поробените народи из целия Балкан.

В 1876 — по почин на руското правителство и съдействието на Славянския комитет в Москва, Петербург, Киев и другаде се създаде Българското опълчение, което е начало на нашата народна войска. Макар и не добре обучено, то все пак носеше

в себе си бойния дух на възрожденците, би се заедно с братските славянски войски и записа епопеята при Шипка, Шейново и Стара Загора. Този дух на българската войска се запази и продължи да се развива под ръководството на руски и български офицери, подготвени в Москва.

Младата българска войска имаше духовна връзка с народа. В казармата всеки младеж отиваше с ентузиазъм. Стигна се до там, че онзи, който не се одобряваше за войник, бе презиран и подиграван в своята среда. Самият команден състав пък се комплектуваше от народнически среди, синове на градски и селски учители и свещеници, земеделци и занаятчии, а понякога — и из средите на по-заможните слоеве на народа. Не бяха малко случаите, когато офицерите биваха от семействата на самите опълченци и хайдутите. Те получаваха и своята генералщабна подготовка в руските военни академии.

Така нашата войска израстваше като голяма национална, народна войска, която изигра решителна роля при присъединението на Южна към Северна България и осуети завоевателните домогвания на Кралска Сърбия през 1885. Времето пък от 1885 до войната срещу Турция — 1912, трябва да се смята като един от прогресивните периоди в развитието на българските въоръжени сили относно духовната връзка между войската и народа. През това време войската наистина бе обичана от народа. В този период от време, обаче, цар Фердинанд започна зловредно да се меси в подбора на командния състав. Стигна се до там, че без заслуги и качества на командири, само по каприз, се даваха производства на покровителствуваните от него офицери. Последва след това и борбата за влияние на немския империализъм, от една страна, и, от друга — на

руския царизъм. От този момент царедворското офицерство заставаше ту на едната, ту на другата страна. И все пак през Балканската война, в която участва целият български народ за освобождението на поробените братя в Македония и Тракия, войската показа чудеса от храброст. Заредиха се победите при Лозенград, Одрин Люле Бургас, Булаир и пр. Обаче, в тази война Фердинанд и великобългарската дворцова и финансова клика търсеха да осъществят своите завоевателни стремежи. И те не закъснеха да хвърлят народа в междусъюзническата война. Така, чужденецът Фердинанд използва войската за чужди интереси, и войната през 1913 завърши с катастрофа. От тук нататък почна преломът в бойния дух на народната войска: упадък в духовия й ръст, недоверие към висшето командване и пр. Народът и широката маса на войската разбраха, че бяха поведени на една престъпна война, която завърши толкова нещастно за България.

Тъкмо по това време (1912 при обсадата на Одрин) се зароди идеята за създаването на така наречената офицерска лига, родоначалник на която се явява старият генерал Луков. Тази лига, обаче, нямаше народническо начало и, както ще видим в нейното развитие, по-сетне извърши редица противонародни дела.

След Балканската война командването на българската войска, водено от немския агент Фердинанд, отстъпи от народническото начало и стана оръдие на чужди завоевателни цели. То започна да добива и кастов характер. Отстъпването от народническото начало на войската ясно се потвърди и с вмъкването на Родината ни в миналата Световна империалистическа война на страната на Германия. Продажното ръководство на войската, начело с цар Фердинанд, генерал Жеков и техните

сподвижници, поведоха българските чета на война срещу братска славянска Русия и с това окончателно скъсаха с славното нейно народовъстаническо начало. Стигна се дори до там, че войската участва в боевете срещу братята ни освободители — руските войски. Тази война бе наложена от Фердинанд и неговите слуги, с подкрепата на онази господстваща група в страната, която търсеше помощ и опора в германския империализъм при своята потисническа политика над самия български народ и при завоевателната си политика на Балкана. За да се превие врата на народа и войската, взеха се драконовски мерки. Създаде се така нареченият раздел III от Военно Наказателния закон. Последваха разстрели на войници и нисши офицери. Хвърлиха се в затвора борците срещу продажниците на българските интереса. Там попаднаха и гражданите Георги Димитров, Димитър Благоев, Христо Кабакчиев, Александър Стамболийски и др. Всеки, който дигнеше глас на протест, биваше изправен пред съд.

През периода на войната от 1915 до 1918 германските агенти, начело с Фердинанд, които ръководеха българската войска, чрез възпитанието й, тактическото й и духовно обучение насаждаха в нея противославянски и реакционен дух. А самите германци, допуснати от техния верен слуга Фердинанд, се настаниха в страната ни като господари. Туриха ръка на народното ни стопанство, заграбиха на безценица цялото ни производство и хвърлиха народа в глад и мизерия. Немските агенти, необезпокоявани от никого и насърчавани от престъпната по онова време власт, трупаха несметни богатства, когато войниците на фронта и техните семейства и близки в тила изнемгваха и умираха от глад. Настъпи времето, когато българските бойци на фронта се обуваха с налъми, а техните близки ходеха боси

и се хранеха само с царевичен хляб по 400 грама на ден. А по това време германските войници и офицери се хранеха с белия български пшеничен хляб и разполагаха с всички други продукти на българското стопанство. В действителност, Фердинанд и неговата клика ни бяха превърнали в роби на германския империализъм.

Това положение продължи до тогава, докато не бе даден героичният и исторически пример от нашия освободител — братският руски народ, с Великата Октомврийска революция от 1917. Нашият народ и войска, верни на своите славянски чувства и връзки с братския руски народ, бърже започнаха да се отърсват от влиянието на немската империалистическа клика. Още в време на самата война през 1917/18 почна усилената антимилитаристическа пропаганда. Тази пропаганда изведе до тъй наречените Владайски събития, когато българските войскари направиха опит да изгонят немските империалистически агенти от нашата страна. Въстанието на разбунтувалите се войници, обаче, нямаше политическо ръководство и затова завърши с неуспех при Владая, където бе потушено от юнкерите, с помощта на германските войски. В действителност, изникналите по това време политически войнишки комитети не можаха да овладеят разбунтувалата се маса и да ѝ дадат определена политическа задача, поради което и въстанието трябваше да завърши с поражение. По такъв начин реакционната част от офицерството, против волята на българския народ, смаза едно народно въстание и се нареди още един път на страната на немския империализъм и неговите агенти у нас. Събитията след това са известни: бегството на немския агент и идването на неговия син — цар Борис III.

През царуването на цар Борис III българската войска премина три етапа на развитие. Първият етап е този от 1918 до 1923, вторият от 1923 до 1935 и третият от 1935 до 9. септември 1944. През времето от 1918—1923 цар Борис, застанал на чело на държавата и войската, засили в командния ѝ състав кастовия дух. Той се стремеше да я привърже към себе си, с помощта на възпитаните в немски дух офицери, за да я употреби за свалянето на народното правителство на Земеделския съюз — Стамболийски. С помощта на вносно-износния капитал, който беше главната икономическа база на немския империализъм, той успя да създаде в средата на действащото офицерство новата Офицерска лига, която, заедно с прогонените по Ньойския договор генерали и военачалници, извърши девотоюнския преврат, вмъквайки войската ни в борба срещу въстаналия на 9 юни и през септември 1923 български народ. Борбата бе тежка, тя продължи дълго време и завърши с поражение, най-вече защото офицерската лига поведе войската срещу народовъстаническите отреди. Начело на този преврат в държавното ръководство застана кръволокът Александър Цанков, заедно с народните убийци генерал Вълков, генерал Кисьов и др. По тези събития Борис III, генералите, кръволокът Цанков и др. бяха палачи на целия български народ. Паметни са думите на покойния български писател Антон Страшимиров: „Те клаха българския народ така, както и турчин не го е клал“.

В този антинароден изстребителен акт взе участие част от българското войнство, което поведе полковете към въстаналите области и изби над 30,000 български селяни и работници. Тогава се прославиха имената на главорезите капитан Харлаков, капитан Радев, генерал Кочо Стоянов (на

времето капитан) и др. Така се издигна китайска стена между народа и войската в лицето на нейното продажно ръководство!

Стигна се до там, че друга част от военното ръководство възприе линията на най-малката съпротива: каквото се заповядваше, се изпълняваше. А до големите длъжности в войската се добираха само посредствените и некадърни военачалници. Ясно беше, че Борис III искаше да се ограда с послушни офицери, които да му служат в борбата срещу самия народ. Така, за върховете на армията се подбираха хора, от които не се искаше нищо повече, освен да бъдат изпълнители на волята и прищевките на царя, от когото идваха всички щедрости над тях. Това бе собствено и целта на немския агент Борис III, за да може да си служи с войската като с оръдие за провеждане на прогерманска политика. Обучението, възпитанието, снабдяването и пр. се провеждаха в немски дух. Всеки що годе смислен, подготвен и, отчасти, самостоятелен военен командир се изгонваше веднага от войската, ако не беше послушно сръдие на Борис III и на неговата камарила. В някои случаи се прибягваше дори и до физическо изстребление — убийството на началник шаба генерал Пеев, отравянето на генерал Данчев, полковник Виктор Найденов и др. Когато пък нашето офицерство направи опит, след събитията около 19. май 1934, да се сближи с братската славянска страна и освободителка — Русия, почнаха гоненията и „чистката“ в армията; изгониха се почти всички народни офицери и се стигна до процесите срещу сегашния върховен началник на войската, отечественофронтовския генерал Дамян Велчев, народния генерал Владимир Заимов и др. техни другари.

Черни дни настанаха за българския народ и войска. Прогерманският агент Борис III, сроден по кръв с немския фашизъм в борбата срещу българския народ, заобиколен от хитлеристките агенти, дворцовата камарила, Филовци, генерал Луковци, Кочо Стояновци и др. вмъкваше нашата родина непрекъснато, по икономическа и политическа линия, в войната на страната на немския фашизъм. Сключваха се договори, с които се поставяше нашето стопанство в пълна зависимост от стопанството на хитлеристка Германия. Създаваха се и никнеха в страната ни като гъби немски вносно-износни фирми, необезпокоявани и насърчавани от фашистките правителства. В тези фирми и предприятия се настаниха почти всички членове на българските правителства и много висши запасни и действащи офицери. Тези фирми и предприятия обхващаха нашия частен, държавен и стопански живот. Няма да бъде преувеличено, ако се изтъкне, че страната ни, в навечерието на войната, бе пръвръната в колония на немския фашизъм.

Не бе пощадена и войската. На командните места се настаняваха само проверени агенти на Борис III и неговата клика. Те потъпкваха всяка критическа мисъл в нашето офицерство. С усилен и безсмислени строеви занятия те поддържаха една несъзнателна дисциплина. Те се радваха на фашисткия външен образ, който техните подчинени им показваха, и който за тях бе достатъчно.

Занизаха се немски явни и тайни инструктори: започнаха фамозните военни доставки на немско оръжие, в болшинството си бракувано, макар че войската ни можеше да се снабди с чехско, английско и най-вече шведско и съветско доброкачествено оръжие. Даваше се предпочитане на немското бракувано оръжие, защото се заплащаха

стотици милиони комисионни, които се ограбваха от народното ни стопанство. Излязоха на сцената Луковци, княз Кириловци и др., които завързаха икономически страната и войската ни за хитлеристкото военно стопанство. И всичко това ставаше с оглед да се подготви духовно участието на нашата войска на страната на немския фашизъм, защото Борис III, дворцовата му камарила, Филовци и пр. знаеха много добре, че целият български народ е на страната на братския славянски свят и съюзените свободолюбиви, демократични народи.

Между това събитията зрееха; пламна и Втората световна война. Отначало тя обхвана част от източна и западна Европа; после се пренесе на Скандинавския полуостров и не след много затропа и на вратите на Балкана. Настъпиха тежки и съдбоносни дни за нашето отечество, за неговата независимост и за целостта на балканските страни. Немските агенти, начело с немеца Борис III и неговата камарила — Филовци, висши военни, фашистките агенти и други, усилено подготвяха създаването на прогерманския дух в народа и войската. Пишеха се статии, произнасяха се речи, водеше се пропаганда пред българския народ и войската, за да бъдат убедени в непобедимостта на немския фашизъм в лицето на неговата бандитска войска. Всичко бе поставено в ход, за да се сломи и прекърши демократичния славянски дух на българина и да се втикне страната ни в лапите на хитлеризма.

Напразно, българският народ си остана верно чедо на славянския демократически дух.

Така ли беше обаче с висшето и част от нисшето ръководство на войската? Докато целият български народ поведе борба против вмъкването на България на страната на тристранния пакт (по цялата страна се проведоха акции за приемане на

Соболевото-предложение за съюз и взаимна помощ с Съветския съюз) ръководството на нашето войнство, особено Висшият военен съвет, командирите на армии, на дивизии и пр. стояха, в най-добрия случай, безучастни, предпочитайки в тези съдбоносни за отечеството дни да се грижат за своето лично благополучие. Реакционното царедворство и прогерманското офицерство, начело с Борис III, Кочо Стояновци, генерал Трифоновци, генерал Христовци и други агенти на немския фашизъм, отидоха още по-далече. Те впрегнаха цялата сила на държавната машина, за да смачкат свободолюбивия, демократичен и славянски дух на българския народ. Заредиха се процеси над граждани и войници — антифашисти; създадоха се лагери за политически затворници; издигнаха се бесилки по градове и села; цялата страна се превърна в огромна тюрма и в долина на мъчения, инквизиции и избивания на народни борци, с съд и без съд. Настъпиха черни и мрачни дни за българския народ. И накрай, престъпни управници, подкрепяни активно от реакционното и кастово офицерство, наново хвърлиха Родината ни, за втори път, в война на страната на немския империализъм.

Голям дял в това падение имат прогерманските генерали и офицери, които в ръководството на войската винаги са играли решителна роля. Тава са някои от членовете на Висшия военен съвет, началник щаба на войската, командири на армии и дивизии и др. Това е онази част от военачалниците на армиите, които имат голям дял в създаване на кастовия и прогермански хитлеристки дух в българското войнство. И те не само, че не се противиха, но насърчиха и подпомогнаха правителството на Борис III — Богдан Филов и др. да закачат България на хитлеристката колестница. Всички тези воен-

началници отидоха още по-далече: направиха войската оръдие за провеждане на прогерманската политика, като отначало даваха съдействие на полицията в гоненията на антифашистите, партизаните и народовъстаническите дружини, а сетне с запоеди от началник щаба, от командири на армии и дивизии, разпореждаха за същото, като възлагаха на самата войска самостоятелно да води борбата. Заредиха се акции на войсковите части в Перушица, Новоселци, Мургащ, Трън, Севлиево, Омуртаг, Сливен, Ямбол и на много други места в страната, където войници, под командата на фашизирани началници, вилнееха, като избиваха ятаци и партизани; гореха живи хора, къщи и покъщнина; набучваха глави на колове; излагаха трупове по мегдани, пътища и кръстопътища; издевателствуваха, изнасилваха, убиваха с електрически ток и с приклади на пушките; къртеха челюсти, режеха части от тела; вършеха всички мъчения, които злият гений на човешкия ум бе измислил и можеше да измисли. Така бидоха избити над 15,000 партизани, с които числото на загиналите народни синове от 1923 надхвърли 80,000 души. Условиата за издълбаване на още по-голяма пропаст между ръководството на войската и народа бяха прочее на лице. Стигна се до най-лошото и най-срамното в историята на нашия народ и на нашата войска: войската от покровител на народа, каквато беше в възрожденческия период и в първите години на нашия свободен живот, се обърна в палач на своя собствен народ.

До 9 септември 1944 мнозина военачалници и войскари извършиха нечувани по своята безпимерна жестокост престъпни деяния. Прославиха се в издевателства, безчинства и избивания генералите: Кочо Стоянов, Никола Наков, Трифон Трифонов, Борис Димитров, Никола Христов, Атанас

Стефанов, полковник Манов, подполковник Монеv, майор Стоянов, майор Ченков и редица още главорезци от типа на капитан Харлаковци, капитан Димитър Радевци и други тъмни герои в миналото. Особено се отличиха хитлеристките агенти от първи окупационен корпус, пета армия и втори окупационен корпус в Югославия и Гърция. Те бяха хитлеристките жандарми на Балкана и палачи на братята славяни против тежненията и желанията на българския народ. Там те извършиха нечувани злодеяния; само по нарежданията на един командир са избивани по 700 — 800 човека от едно селище и изгаряни напълно цели села. Там загинаха много български войници, за смъртта на които носи отговорност престъпното ръководство на тези войскове части.

Бързо настъпилите събития на Балкана през август и септември 1944 не вразумиха нашите висши военачалници, и те не само не изтеглиха на време окупационните войски, но не взеха и никакви мерки за опазване на материалната им част. Така те втигнаха в германски ръце цялото въоръжение на корпуса и допуснаха пленяването на войскове части, намиращи се в Югославия. Те дадоха възможност на германските части в България да се изтеглят с цялото си снаряжение и да образуват боен фронт срещу нашата Родина. По такъв начин те причиниха на българския народ материални и човешки загуби и жертви. Тогава нашата войска, по вина на военачалниците си, които не взеха необходимите и навреме мерки, биде принудена да води кървава и тежка война с хитлеристките пълчища, успели междувременно да се съсредоточат, и да понесе значителни жертви за изгонването им от Балкана.

Българската войска даде над 16000 убити, като не се смята броят на ранените и пленниците. За всичко това днешните подсъдими трябва да бъдат осъдени от съда на народа! Независимо от общата политическа отговорност, всеки подсъдим има и своя конкретна дейтелност. Тук следва изложение за техните отделни деяния.

II

Подсъдими пред IV Върховен
състав на Народния съд.

Генерал Трифон Трифонов*), началник щаба на войската за времето от месец май до месец септември 1944, а преди това заемаш редица командни длъжности в войската; вече над 55 години. Има вид на човек с твърда воля, устойчив. Бавно отговаря. При всеки отговор се замисля, като понавежда глава. Тегне му нещо. Очевидно: носи на гърба си цялата тежест на 15,000-те хиляди избити партизани в страната ни и на чудовищните престъпления, които е разпореждал и заповядвал—извършени от останалите подсъдими. Едно от тях е и непосредственото му участие с пряка заповед до подполковник Казанджиев и поручик Пенджерков за избиването на пленените пет партизани при с. Говедарци.

През юли 1944 в полите на гордата Рила планина, която е откърмила Огца Паисия и крила възрожденците от епохата преди Освобождението, която приютяваше славните народовъстанически войски срещу хитлеристското робство, тези пет партизани, останали без продоволствие, след разбиването им към Рилския манастир, решават да слязат в с. Говедарци да се нахранят. Тогава кръвожадните палачи от Военно-охранителната дружина при Главното командване ги залавят и представят на генерал Трифонов, който заповедва тяхното разстрелване. И действително, палачите ги отвеждат под върха „Попова шапка“ и разстрелват. Заповедта на командира е изпълнена. Този генерал, придобил

*) С Трифон Трифонов започват подсъдимите по I процес пред IV Върховен състав на Народния Съд.

образа на хитлеристски палач, отговаря уклончиво и се стреми да прехвърли вината върху непосредствените палачи. Каква низост! Дори озверените тогава палачи, подполковник Казанджиев, поручик Пенджерков и поручик Козлов, в едно от заседанията, изправени лице срещу лице с него, го оплюха. Те самите се погнусиха от подлостта на своя някогашен недосегаем началник, пред който са треперели при виждането му само. Ние си спомняме, как редникът Дамян Ценов Пешанов се надигна от мястото си и заяви: „Аз участвах в убийството, но, господин генерал, защо нямате доблест, като наш бивш началник, да признаете заповедта си? Или вие ни направихте убийци на народа ни, а сега отричате вашите заповеди“, и . . . заплака. В този момент поручик Пенджерков, на съвестта на когото тегнат и други убийства, стана възмутен и заяви, че сам той е наредил и участвувал в убийството, като подкани генерала да има доблестта да поеме и той своята отговорност. Но командирът мълчи, очевидно смутен и забъркан. От подсъдимата скамейка става и командувачият специалното отделение за унищожаване на партизаните, подполковник Казанджиев, който с възмутен глас изрева: „Бъдете доблестни и признайте заповедта си, генерале! Защо не застанете с лице към истината, без да я отричате!“ Над лицето на генерала падна тъмна сянка. Той се забърка, пребледня, изпоти се и наведе глава, но тутакси погледна през очилата си и отговори полутихо: „Не.“ Поведение, достойно за хитлеристки агент и палач, който няма нищо общо със откровеността и широката и необятна душа на славянина. До къде е стигнал с своя прохитлеристки дух и възпитание! Така го научиха немският агент Борис III и неговата клика; достоен техен ученик. Впрочем, само така може да се обясни и поведението му с войниш-

кото слово пред събраните части в с. Говедарци, когато поема главното командване, за което слово поручк Трифонов съобщава: „Германската войска е непобедима; тя отстъпва стратегически; ще остане на линията на Яш и ще брани петролните полета и Югоизтока. Ние сме съюзници на Германия; участвуваме в войната и нашата съдба е тясно свързана с тази на Райха. Колебанията, които има по фронтовете, и съмнението, което се заражда в душите на някои среди за изхода от войната, са временно явление. Хитлеризъмът ще победи. Ръка за ръка с него — до края!“ Наистина, прохитлеристки агент, отиваш до крайност.

В навечерието на навлизането на съветските войски в България той заповядва мобилизирането на три дивизии, както свидетелствува полковник Дундов, за да даде отпор на съветските войски и да подпомогне бягащите германски пълчища, дори сам нарежда по телефона, чрез командира на III армия, до полковник Велчев, командувач Шуменския гарнизон, да се отбранява. Потънал до гуша в кърви и престъпления, искаше да направи страната ни арена на борба, да се доразруши и без това ограбеното ни народно стопанство. Но нали трябва да бъде признателен на своя господар Хитлер, от когото е получавал и награди!

Като го слушахме, при неговите обяснения, бихме си казали: Невинен човек! Не е влияел, нито участвувал в провеждането на хитлеристкия дух и възпитание във войската. А сам е участвувал в заседанията на Висшия военен съвет, изобличен за това по крайно жесток начин от подсъдимия генерал Борис Димитров, който му отговори, че и той, Трифонов, е участвувал и решил, щото борбата срещу партизаните и техните ятаци да продължи до пълното им унищожение до края на август 1944. Това

е историческото заседание на Висшия военен съвет от 2. август 1944, когато съветските войски и тия на съюзените демократически народи ломеха по всички фронтове германските пълчища. Предателско поведение на началник щаба, който, вместо да поведе българските войски за изгонването на немските окупатори и грабителни, ги хвърля в безмилостно и жестоко избиване на своя народ.

В същото време нарежда и корпусът да стои в окупираните от немците области. Дори изпрати и други войскове части — 6-а дивизия и др., които в навечерието на обявяването на война на немците, поради предателството от корпусното командване, попаднаха в плен с цялото си снаряжение. И сега командирът на българската войска заявява. „Аз нямам вина за корпуса; правителството и военният министър трябваше да наредят за изтеглянето на корпуса“. Макар, че сегашният главнокомандуващ, генерал Маринов, свидетелствува: „Той беше длъжен да има план за изтегляне на корпуса и да изпълни заповедта, дадена на 26. август 1944“. Самият план, обаче, е бил предаден на германците, което става причина за пленяването на корпуса и за дадените впоследствие жертви в войната срещу германските нашественици.

Наистина, престъпно поведение; мизерно и недостойно за пред съда на народа; достойно за един предател и агент на Борис III и хитлеризма.

Генерал Константин Лукаш, прехвърлил 60 години; снажен, набит, с вид на благородник. Началник-щаба и командуващ българската войска от юни 1941 до май 1944. За него специално се създава и инспекторска длъжност при щаба на войската, след сменяването му през май 1944. По произход чех. Не бихме допуснали, че може да бъде

враг на славянството, стоняме си, обаче, неговите братя — предателите на чехския народ по време на германското нашествие, които хвърлиха Чехия под хитлеристко иго. Сам приближен на Борис III и неговата клика. Ползуващ се с доверието му и провеждащ прогерманската политика в нашата войска.

Този подсъдим, както и другите военачалници, застава на позицията, че те не са творили политиката, нито са я провеждали. Те били военни специалисти, които само изпълнявали правителствени нареждания. Явно престорена позиция. Защото нашите герои, които са тук на подсъдимата скамейка, когато бяха военачалници, решаваха едва ли не всички въпроси в връзка с вътрешния и външен политически живот на отечеството ни. Това свидетелствуват генералите Маринов и Попов и отечественофронтовският министър на войната Дамян Велчев и др. Това се потвърждава и от решенията на Висшия военен съвет, както и от посещенията на военачалниците в Главната квартира на „Фюрера“. Между другото, някои от подсъдимите се стремят да умаловажат своите длъжности. най-вече бившите началници на щаба, какъвто е бил и Константин Лукаш. Но и за това те бяха ударени от свидетелството на полковник Дундов и генералите Попов, Маринов и Дамян Велчев. Трябва ли съдът да поварва на обясненията им, когато всички те са учили в Военната академия военната тактика и история? Тяхният Клаузевиц в своя труд „Голямата война“ пише: „Войната е просто продължение на политиката с други средства. Първият най-главен и най-важен от стратегическите въпроси е, че държавният мъж и главнокомандуващият трябва да си дадат смятка върху характера, който войната ще приеме в зависимост от политическото положение, та след това да я водят и да не искат от нея друго, освен

онова, което тя може да възпроизведе . . . " По-ярко изразено становище, което отхвърля тезата за аполитичност в дейността на подсъдимите, не е нужно да се търси. Но и споменът за писанията, заповедите и разпорежданията на този и другите подсъдими е пресен. В тях като червена нишка се провежда прогерманска политика.

Сам Лукаш застъпва становището, че германската победа е осигурена. Необходимо било в българската войска и народа да се поддържа духът. Успехите на съюзниците по суша и въздуха са били временни. Лично е ходил на Източния фронт и след това изнесъл беседа в Военния клуб пред офицери. И той изпадна в много жалко положение с наивно приторените си обяснения, че в личните си срещи, на ухо, бил твърдял, че Германия няма да спечели войната.

Това не е нищо друго, освен една позиция на защита, която пада като картонена кула. Защото, достатъчно е да си припомним за редицата заповеди за провеждане на прогермански дух във войската, за засилване разкритията на отечественофронтovski организации и тяхното унищожение в нея, за неговото лакейническо и продажно посещение в Хитлеровата главна квартира, за разширяване на корпусното окупационно пространство и ред други прояви, които го изтъкват като явен проводник на хитлеризма в нашата войска.

През негово време и по негова заповед бяха предприети и масовите избивания на пленените партизани, ятаците им и техните близки. Доказателство за пълното участие в тези вандалщини от страна на генерал Лукаш се явява създаденото под негово ръководство специално I-во вътрешно отделение за водене борбата с партизаните, с началник подполковник Казанджиев. Малко време го бил ръководил,

и то още в самото му организационно обособяване, когато не е проявявало своята дейност, се мъчи да ни увери генерал Лукаш! Но той е страхотно изобличен от свидетеля генерал Иван Попов. Последният му заяви в лицето, че лично той, Лукаш, с своя почерк, много преди създаване на така нареченото I-во вътрешно отделение, е написал първоначалната заповед за избиването на партизаните, тяхните близки и ятаци, която заповед е била меридавна за всички началници на гарнизони. Тук генералът се смути и поиска повторно да бъде даден отговор. Наистина, върховен момент! Помощник началник шаба, генерал Попов, се обърна повторно към командира си и с войнишки тон му заяви, че това станало по време на безжалостното избиване на 24-те невинни граждани през месец юли 1944 в Перушица, откъдето той, свидетелят, се върнал покрусен. Виждайки страшната пакост за участието на войската в избиването на своя народ, свидетелят търси в канцеларията на шаба нареждането и се ужасява, че наистина генерал Лукаш е писал черновата, която се съхранявала в канцеларията на шаба на войската. Какво падение, какво предателство! Вместо покровител на народа си, като главнокомандуващ, той заповядва неговото изстребление.

Но немско-хитлеристкият дух у него се въплъщава и в други конкретни дела. Страната живее страшните дни на избивания през май 1944. Трима свидни български синове, грабнати от своята служба при Министерството на железниците, обвинени за помагачи в нападението на гара Яна, биват изправени на разпит. Моллов, Фратев и Пеев минават през читилището на Дантевия ад, тогавашното РО2, и преписката попада в ръцете на съвременния Пилат Понтийски. Той сега е пред нас и си потрива ръцете, заявявайки, че нищо не е сторил; само сложил ре-

золюция: „Да се постъпи с тях като с ятаци. . .“ И действително, резолюцията на българския Пилат Понтийски, генерал Лукаш, се изпълнява, но не от гълпата, която викаше „Разпнете го“, но от агентите на тогавашното РОЗ, които бяха верни и послушни слуги на щаба на войската. Повеждат тримата, Моллов, Фратев и Пеев, през зелено покритите ниви в ранно лято, към с. Яна, и там те биват ликвидирани, както изнасят агентите Стефан Пенев и Бураджиев. Но генерал Лукаш бива изобличен и от жандармерийския вожд, генерал Борис Димитров. Той не иска да признае участието си в решението на Висшия военен съвет за бързото и круто ликвидиране на партизаните и техните ятаци до края на август 1944. Но и тук той е изобличен: „И вие участвахте и гласувахте за това решение“, отговаря жандармеристът Борис Димитров.

От няколко дни той е болен; ние не го виждаме на подсъдимата скамейка. Наверно го души кошмарът на избитите хиляди български патриоти, свидни чеда на нашия роден Балкан, гъсти гори, китни поля и долини. Из тях са разсеяни безкръстни гробове, и след 9. септември 1944 натъжени жени, плачещи деца, наскърбени бащи, майки и сестри, в черни забрадки се скитат да търсят тленните останки на своите близки. А генерал Лукаш заявява, че е невинен; той само заповядвал; палачите и убийците били други: офицери, войници и други садисти! Интелектуалният убиец е невинен! Наистина, нима генерал Лукаш не вижда своята заслужена участ?

Войската и народът зоват към справедлив съд; те искат тежко и справедливо наказание за дейците като Лукаш, които не само заповядваха избиванията, но разложиха народническия дух на нашата войска и я изправиха пред катастрофа, наравно с тази на цялата страна.

Генерал Кочо Стоянов, роден в с. Драгалевци, е един от онези български генерали, с които дълги години българската майка ще плаши немирните си деца, а народът ще тръпне при спомена за неговия престъпен лик. Действително страшилище, и не само за Софийско и Новоселско, където има множество убийства, извършени от него и подчинените му!

Той сам съобщава в писмата си до прокурора на Софийския военен областен съд за тези убийства, извършени все при „опит за бегство“ от него и подчинените му, — над 1,800 души, в болшинството си те са все негово дело! Неговата сянка ще се скита не само тук, из Софийско и Новоселско, но и в Трънския, Сливнишкия и Пиротски край, където са почернени много къщи.

В навечерието на септември 1944 е участвал в заседанията на заговорническата група за десничарски преврат, готвен от германския пълномощен министър в София, Бекерле, за който преврат говори немският шпионин Коце Михайлов, агент в тогавашното РОЗ. Там се решава той да вземе Министерството на войната и да отпочне избиването на всички родолюбци и отечественофронтовци.

Избитите през 1923 в София са също и негово дело.

Той бе довереното лице на Борис III, беше в личен контакт с него и негов изпълнител при политическите убийства през 1925. Тогава загинаха много свидни български чеда, между които и авторът на високохудожествената поема „Септември“ Гео Милев, и други народни писатели и политически дейци.

Отвратителен убиец, пред който и по-горните началници са треперили. Сам той тури край на престъпния си живот.

Генерал Никола х. Петков, снажен, с вирната глава, дори и на стола стои с изпъчени гърди. Когато се изправи на подсъдимата скамейка, зае войнишкия строеж, мърдаше само главата си отривисто ту наляво, ту надясно при даваните от него отговори на задаваните въпроси. Очевидно, вътрешно е смутен. Зачервява се и се срами, че е допуснал страната ни да бъде обвързана в Тристранния пакт. Но се оправдава. Намира, че българският генерал — респективно началник-щаба. не бил политическо лице. Той се занимавал с чисто военни въпроси. Каточели не му е известно това, което се изнася от генерал Маринов, генерал Лекарски и военния министър генерал Дамян Велчев, че няма войска на света, която да не провежда политика и в своя обсег да не я твори и доразвива.

И наистина, може ли да се говори за аполитичност тук, когато и според доктрината на немския теоретик по военните въпроси, Клаузевиц, се знае, че войната не е нищо друго, освен провеждане на политиката с други средства. Самата войска, от своя страна, е един от активните участници в тази политика, а нейните командири са творителите ѝ. Как иначе ще си обясним поведението на х. Петков по-сетне, когато подава оставката си? Назначават го командир на армия, не приел, защо? Нали са аполитични длъжности? Какво му е пречело да приеме? Той сам отговаря. Той е виждал, че страната ни отива към катастрофа, и не е могъл по друг начин да противодейства, освен да подаде оставка, според него — единственото средство за борба срещу пагубната хитлеристка политика в войската. Оставката си поднасял на два пъти; веднаж през февруари 1941 и втори път през месец юли 1941. Но, дали тази оставка не е продиктувана от незадоволени амбиции, за които намеква един от свидете-

лите, или е станала поради отвращение от гнусното предателство на Борис III? Това, струва ни се, не е разяснено.

Едно е положително: по време на влизането на страната ни в Тристранния пакт той, с своето поведение, допусна предателството на правителството на Филов и др. Обяснението му, че не бил знаел за Соболево то предложение, е наивно за един български генерал, командувач българската войска. Затова неговото поведение по време на влизането ни в Тристранния пакт е обществено осъдително, и много по-добре щеше да направи подсъдимият, ако беше обяснил това си поведение по друг начин, а именно: аз извърших престъпление първоначално, но, съзнавайки грешката си, аз се коригирах. Само така трябва да се погледне от Народния съд на него! Безспорно — престъплението на х. Петков не е така тежко, както при другите генерали, но то е все пак с тежки последствия за съдбата на отечеството ни.

Генерал Никола Христов Алексиев, роден в В. Търново, градът на старите български боляри. И наистина, неговият външен вид говори за нещо благородно и по-съвършено. Изпод очилата му блестят доста умни и прозорливи очи, и затова не може човек да приеме току така за верни обясненията му, че той не знаел, какво става в казармата на поверения му 6-и полк, когато през лятото на 1942 са били подлагани на жестоки мъчения задържаните войници-антифашисти.

Генерал Након разпореждал изтезанията, той настоявал за разкриване на конспирацията! Но, трябва ли да се приеме, че командирът на дивизията непрекъснато ще ръководи дознанието, когато това,

безспорно, трябва да бъде дело на самия обвиняем, генерал Алексиев, на когото е бил поверен б-и пехотен полк? Той беше длъжен, независимо от командира на дивизията, да не допуска в казармата на неговия полк да се изтезават, по безчовечен начин, поверените му войници. Но не само това, този подсъдим е бил командир и на 17 а пехотна дивизия, в района на която дивизия има допуснати издевателства над населението.

Генерал Борис Димитров, странна фигура. Заема командното място на най-страшната фашистка въоръжена групировка — жандармерията. Дори и сега каточели не иска да разбере, начело на коя организация е стоял! Но ето, че в обясненията си, за изненада на всички, не скрива, че е участвувал в заседанието на Висшия военен съвет, в което са присъствували всичките му членове-генерали, командувачи армии и са решили да се продължи безпощадното и окончателното ликвидирване на партизаните, ятаците и техните близки. Той, обаче, със своя характер и поведение е достоен приемник на бандита Дочо Христов — известния министър на вътрешните работи. С образ на лисица, той и пред съда се мъчи да хитрува, макар че и за децата е известно, какво жандармеристите бяха палачите, които се фотографирваха по мегдани и кръстопътища с отрязани глави, прегърнати под мишци или набучени на щикове. И той можа да твърди, че нищо не знаел за това! Но когато му се изнесоха данните за получените награди от неговите подчинени, той, очевидно, се смути и започна да обяснява, че тези награди са давани от Министерството на вътрешните работи и, че той лично не ги бил раздавал. Наивно, наглед, но, вдействителност, недостойно по съдържание поведение! Полицай от ста-

рия калибър, той бе изобличен и от началника на бюджетното контролно отделение при Министерството на вътрешните работи с документите, които лично е приподписвал в връзка с раздаване на наградите.

Но той не само е проводник, а и създател на системата на жандармерийската организация. Свидетелят полковник Дундов говори за това. И тук генералът бе смутен и изобличен. Той твърдеше, че е избягвал да провежда наложената му политика с жандармерията, а се оказа, че сам е автор на закона за създаване на жандармерията и на правилника по приложението на тоя закон. Това е достатъчно, за да се разбере, какъв престъпник стои пред народа на подсъдимата скамейка.

Неговият образ е попълнен с самото му признание, че е автор на прочутото окръжно № 613, издадено по време на министър Станишев, в което лично Димитров вмъква думите: „Бързо и круто да се ликвидира с партизаните до края на месец август 1944“. И наистина, през това време неговата жандармерия, ведно с войската и под общото ръководство на него и началник-щаба, избиха над 2,000 български партизани, свидни чеда на българския народ, така необходими за борбата срещу поробителя на славянството — хитлеризъма.

Генерал Димитър Василев Айрянков, генералът, който командуваше стоманените птици: човекът, който летеше високо в висините. Когато му бе поставен въпросът: Какво правихте, когато участвувахте в решенията на Висшия военен съвет, как защитихте своята собствена страна? Той отговаря с репликата на един много обикновен човек: „Но ние не се занимавахме с политически въпроси.“ Престъпно наивен отговор, който издава образа не на летеца герой, а на командира, който реши из-

пращането на въздушните ни войски да гонят и избиват партизаните, както това се изнесе в съдебното дирене.

Но образът му се допълва и с участието му в прочутото заседание на 2. август 1944 на Висшия военен съвет, когато се решава избиването на партизаните и техните ятаци в най-кратък срок. И на Айряннов жандармеристът Борис Димитров даде откровеността отговор: „И вие участвахте и решихме да се отпочне борбата за унищожаване на партизаните!“ За това решение е дигнал престъпната си ръка командирът на въздушните сили у нас, тогава, когато и за последния боец беше ясно, че въздухът е завладян от съюзниците и, че разгромът на хитлеристките пълчища е близък. Генералът твърди, че не се занимавал с политика, а сам решава политически въпроси: безпощадното и круто унищожение на партизаните, с прочутото решение на Висшия военен съвет от 2. август м. г.

Пред нас е смутената фигура на генерала, който сега стои много смирено на своята подсъдима скамейка, каточе ли е безучастен в онова, за което го обвиняват. Но никой софийски гражданин няма да забрави загиналите свои близки под развалините на срутените сгради по време на бомбардировките над София. А генералът, по неговите признания и по службата, която бе длъжен да носи, между другото, имаше и грижата да проведе активната и пасивна защита на столицата! За активната защита е достатъчно да споменем, че той хвърли редица български авиатори в неравен бой, за да угоди на немските си господари. Така загинаха славни български летци, толкова необходими за догонването и унищожението на фашисткия звяр. А за пасивната защита — с негово участие се хвърлиха милиони левове за изграждане на така наречените

обществени скривалища — окопите, в които никой не отиде да се скрие. Сам генералът при въздушните тревоги сигурно е бегал заедно с други военни с автомобила си далеч от красивата ни, а сега разрушена по тяхна вина столица. Той бягаше в скривалището на германците край Американския колеж в Симеоново. Там той беше разположил своя стан, където даваше угощения на германските си господари. Когато целият български народ беше изтръпнал пред мисълта, че германските пълчища на Балкана ще тръгнат в поход срещу родината ни, на 7. и 8. септември 1944, този български генерал, забравил дълга си към Родината, даваше угощения на немските офицери в щаба си в Колежа, вместо да ги обезоръжи. Куртуазия ли беше това или сърдечна и тъжна раздяла? . . .

Генерал Асен Стоев Каров. — Ако съди човек по вида му и по званието юрист, би трябвало да предположи, че е мастит пазител на законността в нашата страна. Но маститият началник на Военосъдебната част Каров ръководи своята служба по хитлеристки. Само така може да се обясни, че той получава десетки, дори стотици изложения от полковник Манев, полковник Монеv, генерал Кочо Стоянов и други, с които тези войскови началници съобщават за избивания все при една и съща обстановка: „Опит за бягство“. Разбира се, пропадналите дълбоко в орбитите очи на Асен Каров изглежда тогава са имали дебело перде, за да не видят това, което и обикновеният човек би прочел в стереотипното: убити при „опит за бягство . . .“ Неговото поведение, обаче, потвърждава, че действително е усвоил фашистката доктрина за престъплението и хитлеровия метод на приложение наказанията.

И той се опитва да се представи като аполитичен, а сам провежда правна политика — и то по фашистки метод. Той участва в Висшия военен съвет, на заседанията на които сам прави предложение да се създадат подвижни извънредни съдилища при ловните дружини и в къс десетдневен срок на самото място да се ликвидирват заловените партизани и техните ятаци. Ако и това не е политика, тогава наистина военният юрист е наивник. Участието му в Висшия военен съвет, когато заедно с генералите Борис Димитров и други се решава да се ликвидира с партизаните и техните ятаци до края на месец август 1944, достатъчно го рисува като злостен враг на народните партизани, които бяха дигнали по онова време знамето на борбата за изгонване на хитлеристките господари от страната ни. А отговорът му на разплакалата се съпруга на осъден на смърт партизанин, която се явила при него да го моли да не утвърждава изпълнението на присъдите: „Вие сте млада, няма смисъл да се грижите за него, ще си намерите друг . . .“, ясно потвърждава садистическото му отношение към осъдените народни борци.

За потвърждаването на смъртните присъди и тяхното изпълнение достатъчно е да споменем, че под неговото ръководство и нареждане на 4 септември 1944, когато и най-озвереният полицейски палач бе изпаднал в паника, той, аполитичният генерал, заповедва изпълнението на всички издадени и неизпълнени още смъртни присъди!

Генерал Никола Кочев Наков, от гр. Враца. Висок и снажен на ръст, с поглед на изгубил ума и дума човек. Като командир на 1-а пехотна дивизия в София, под негово ръководство и непосредствено участие се водят дознанията в 1-и и 6-и пе-

хотни полкове, Артилерийската школа, 1-и армейски артилерийски полк, 1-и инженерен полк и други части от Софийския гарнизон, чиито началник е той по това време. Още е пресна картината на обясненията на някои от подсъдимите, като напр. свидетелствването на полковник Витан Доросиев Витанов, че генерал Наков лично нарежда и инквизиционните методи при разследванията, като непрекъснато посещава частите и инспектира ръководещите дознанията. Потресающа е картината, която Цветан Иванов рисува. Пребит от бой, легнал на пода, той се е молил на генерал Наков: „Господин генерал, невинен съм, защо ме пребиват . . .“, генералът го ритнал като псе и казал на палачите: „Бийте го — той ще си каже“. Така Цветан Иванов сега е без меките части на седалището си, които са окапали от инквизициите. Дори пред генерала се събличат задържаните, той сам наблюдава побоищата и продължава да препоръчва методите на фашисткото правосъдие. А в обясненията си генералът тихо и престорено казва: „Аз нямам участие.“ От тези разследвания пред нас е прясна картината, която бащата на убития Лило Стоянов изнесе за убийството на сина си по повод присъдата, изтръгната чрез инквизиционните методи. Каточе ли генерал Наков не иска да си спомни онова, което изнесе офицерският кандидат Александър Димитров! Този момент и сега е пред очите ни. Генералът гледеше жалко и наведе глава, когато подсъдимият, офицерският кандидат Александър Димитров, се обърна към него и каза: „Празни генералски кратуни, те накараха нас младите, да вършим престъпления, а сега отричат. Нека си спомни генералът неговото нареждане по телефона до подполковник Тотоманов, което аз лично чух: „Да се унищожат до крак всички парти-

зани и тяхните ятаци, като в борбата се хвърлят всички средства“.

Но този генерал не командува само фашисткия метод на борба за Софийската област, а участва и в заседанията на Висшия военен състав през 1944 и по-специално на 2 август 1944, когато, заедно с генералите Борис Димитров, Димитър Айрянов и др., се взима решението да се проведе борбата срещу партизаните и техните ятаци с всички средства и методи до края на август 1944. Поразително беше изобличението, което му хвърли в лицето Борис Димитров за това му участие.

Генерал Атанас Жилков, вече грохнал, побелял и изнемощял; почти не чува. Отдавна трябваше да отиде в запаса, обаче през всичкото време на германската окупация в Югоизтока той е офицер за свръзка при главното командване на немците в Белград, Атина и Солун. По негово време от германското главно командване излязоха нарежданията до корпуса: за един паднал убит германец да се избиват сто югославци; за един убит български войник да се избиват 50 заложници. Сега чак българинът-генерал на чужда служба се пита, какво можел да стори против това, а сам, като офицер за свръзка, е знаел и провеждал до корпуса тези нареждания. Само това е достатъчно, за да се види, че е хитлеров последовател, че и той е бил в плен на германската пропаганда у нас, която се мъчеше да докаже, че ние не сме от славянски произход.

Изобличен за неговите спекулативни сделки, които той вършил в окупираните области, не можа да даде отговор. Прилошаването му на подсъдимата скамейка е доказателство, което говори за неговото вътрешно смущение. От този ден той стои на скамейката наведен и смирено очаква съдбата си.

Може би наблюдава трагичните картини на избиванията, извършвани над югославските заложници чрез провежданите от него заповеди на хитлериското командване.

Генерал Асен Николов липсва от подсъдимата скамейка. Предателството му по пленяването на корпусното командване и снаряжение с редица войскове части е едно доказателство за неговото престъпление. Достатъчно е да се спомене, че в навечерието на обявяването на война на Германия, той събира корпусните части около Ниш в един кръг с радиус около 20 километра, с цел да улесни малобройните германски части да разгромят и пленят нашите войскове части и ограбят храните и снаряжението им. Ако това не стана, ако войсковите части можеха разпръснати и в безредие да се върнат, то се дължи на самоинициативата на по-малките командири, които спасиха честта на българския офицер. Генерал Асен Николов обаче отиде там, при своите братя по дух — хитлеристките палачи.

Българският народ и южните славяни не ще го изпуснат. Съюзените демократически народи отдавна са гласували декларацията за премахване на лагерите за убежище на военнопредатниците от неговия калибър. Той ще бъде намерен и ще отговаря, наред с другите убийци, за избиването на хилядите южни славяни в корпусното окупационно пространство. Него ще го потърсят и близките на загиналите и избити по негова заповед 1004 заложници в района на Крагуевац, съгласно германското нареждане, върху която заповед сам лично Асен Николов е сложил подписа си за изпълнението ѝ. Тя е с дата 10. февруари 1942. Съдът има случая да я види, а свидетелят капитан Овчаров описа така ярко всичко пред съда. Убиецът на южните сла-

вяни Асен Николов няма да избегне от съдбата си, той ще следва да отговаря за загиналите хиляди югославяни мирни граждани и партизани от Пиротския край, които бяха избити по негово нареждане и чиято вина беше, че се бореха за свободата на своя народ.

Генерал Симеон Симов, командир на бившата 24-а пехотна дивизия. И този подсъдим липсва от подсъдимата скамейка. Изтегляйки дивизията си от крайните точки на окупационното пространство в Сърбия, той стига до околностите на Ниш. Вместо да разгърне, обаче, в боен ред полковете от дивизията си, той се отзовава при корпусното командване, за да се предаде на германците. Наистина, свидетелят Стефан Александров изнася, че чрез адютанта си е уведомил командваните от него части да се изтеглят, както намерат за добре. Но точно за това той има виновно поведение, защото като командир на една голяма войскова група е станал причина същата да загуби повечето от снаряжението си.

Генерал Антон Ганев, бивш командир на Трудовите войски. Над задържаните трудоваци по разкритата конспирация в трудовите части той лично е инспирирал инквизициите. Участник е и в изработването на директивите за бързото и ефикасно ликвидиране на партизанското движение у нас, в заседанията на Висшия военен съвет и участва в съвещанията с главореза Кочо Стоянов, при които се е обмислил начинът за създаване на инсценирани конспиративни организации, и който лично е ръководил мъченията над разстреляния трудовак Светозар Илиев. Затова той сам определи и съдбата си, като тури край на живота си.

Генерал Антон Гегов Балтаков, командир на 22-а пехотна дивизия. Верен изпълнител на прогерманската политика в нашата войска, с решенията, които са вземани в Висшия военен съвет. В гр. Прокупле той проявява своя лик на фашистки командир; там издава своята заповед за разстрелване от всяко село в околията на Прокупле по 4—5 души селяни. Той изостави 22-а дивизия с целия ѝ щаб, тогава, когато тя е била готова да действа срещу германците, и се предава на хитлеристкото командване в гр. Ниш. Затова сега той е там при хитлеристките бандити.

Полковник Никола Костов, просветен фашист; един от началниците на РО. Сега началник-щаб при кръволака Цанков. Неговите сътрудници генерал Рогозаров и др. в корпуса на бандита Цанков са разстрелвали българските работници, отказващи да се бият в редовете на фашистката фаланга срещу своята Родина.

Полковник Иван Рогозаров, бивш началник-щаб на Трудовите войски. Неговият командир прояви повече доблест и се самоуби. Този подсъдим, обаче, се отзова при главната квартира на Фюрера и от там се прогласи за министър в хитлеристкото правителство на кръволака Цанков. Съдбата на нещастните български работници, които той, като Началник-щаб на Трудовите войски, допусна да заминат за Германия и да бъдат сведени там до хитлеристки роби, е достатъчна, за да се разбере, че той е прохитлеристки агент.

Полковник Стефан Недев.—Подсъдимият може би си спомня състоянието на жертвите, които минаваха през неговата лаборатория за инквизиции в РО2 на „Тетевенска“ и в „Домът на

човешината“! . . . Наверно пред него е картината и на умъртвяваните от инквизициите в поверената му служба. Но той отвърща: „Мен не ми е известно. Само в един случай знам, че имаше разстрелване в РО2 на „Владайска!“ Странно поведение; може би на изтръпнал убиец, пред очите на който са минали десетките антифашисти, които излязоха с разстроено здраве. Една от тях е живата картина, която всички ние наблюдавахме: младата и жизнерадостна Юлия, с атрофирана долна половина на тялото. А присъствието му при разпита на партизанина Чаракчиев който бива завързан на кълбо и подхвърлян като футболна топка, бит по ходилата и пр., е достатъчно, за да се види неговото отношение към отечественофронтовските борци.

В известията на РО Недев пише: „Да бъдем напълно готови да посрещнем и унищожим в зародиша готвения удар от отечественофронтовските сили. Германското командуване, с пълна вяра в себе си, в войските и в целия германски народ, спокойно чака развитието на войната, за да се намеси решително само, когато стратегическата обстановка наложи това“. Това бяха директиви, със които се тровеха душите на онази част от офицерството, което не бе прозряло развоя на събитията. И сега Недев заявява: „Аз не съм давал директиви за провеждане на прогерманска политика. Аз съм събирал само сведения, които съм обработвал. . .“ Но когато му се изнесоха редиците сведения за избиванията из цялата страна, които той е получавал на десетки хиляди отечественофронтовци, и все „при опит за бягство“, той сви рамена и каза: „Сега ги виждам...“ Странно поведение; достойно само за хитлеристки палач.

Подполковник Илия Тодоров Йончев, командир на 5. огнестрелно отделение, охраняващо снаряжението на Софийския гарнизон. Не би допуснал човек, че ще измисли капан за залавяне на партизани, търсещи оръжие! Но нали немците са му „татковци“, както духовито свидетелствуваха неговите подчинени! В една летна вечер ние го виждаме на гара Илиенци, заедно с тъмните герои на РО2, Стефан Пенев и др., устроили капан на група партизани, на които е трябвало да бъде предадено оръжие от нагласен провокатор от него. Скрит в тъмнината, той командва избиването на дошлите селяни, в резултат на което изчезна безследно Митко Дъртото и други негови съселяни от с. Требич, Софийско. Наистина, съдът изслуша със внимание неговото заявление, че е комунист-идеалист, сега, разбира се, когато е на подсъдимата скамейка. Неговият идеализъм, обаче, се изразява в умъртвяването на войника Зеленоградски, чиято майка, в черна забрадка, описа, как се е молила на този „идеалист“ да не умъртвява сина ѝ, който, при това, е бил и болен от туберкулоза, и когото Йончев хвърли на циментения под в караулното помещение.

Подофицер Ангел Петров п. Генов, още при обясненията си той бе смутен. Може би съзнава, че е извършил тежко престъпление. Той сам участва в скрояването на капана на партизаните от с. Требич, Софийско, които биват избити, а на 9 септември 1944 сутринта, за да прикрие престъплението си, се прогласява за отечественофронтовец и устройва нападение срещу част от офицерите в 5. огнестрелно отделение. Това, разбира се, е само едно указание, че той чувства вината си, затова и през цялото заседание го виждаме с наведена

глава. Може би това му смущение го е и накарало да стреля срещу поручик Дюлгеров, който е един от свидетелите за неговата агент-провокациска дейност.

Редник Александър Илиев Стоянов, селски син. През март 1944, когато из българските села сновеха партизаните, водейки борба срещу фашистските узурпатори и немския окупатор, и призоваваха народа на борба за националната ни независимост и изгонване на хитлеристските орди, този син на народа влиза в връзка с войника Янко Христов Бакалов, като го заблуждава, че е комунист. Той обещава да снабди партизаните от с. Трещица със оръжие, точно тогава, когато редиците на четите се сгъстяваха, а липсваше такова. За това си поведение той докладва на своя командир и със негови указания участва в устроения за излавяне на партизаните капан, където изчезват трима от заловените.

Редник Петър Василев Вачков. По пътя на живота на всеки човек се явяват изненади. Така се случва и със този подсъдим. Вечерта през май 1944 командирът му го повежда към гара Илиенци. Той не знае, къде отива. Когато, обаче, приближава мястото, забелязва, както той сам описва, три сенки и, за негова изненада, получава заповедта да стреля. Но той е вече в отечественофронтовското движение, досеща се, че тука има нещо друго и не открива огън.

Капитан Коста Николов Златарски. Съдът ще си го спомни, когато много тихичко даваше обясненията си: „Получих задача . . .“ И, действително, в с. Кешкежа (Югославия) извадил от насабраното население от същото село едно циганче, един невменяем, както той обяснява, и двама-

трима други селяни и ги разстреляли. Като че ли Златарски итрае на томбола със човешкия живот. Само това е достатъчно, за да се разбере, че наистина имаме един фашистски бандит.

Крум Спасов Ангелов. Колкото пъти и да хвърлях поглед към него, все биваше ухилен. Човек би помислил, че нищо лошо не може да стори на когото и да било. Но, макар и да е работник в едно от големите индустриални предприятия на столицата, той е против работниците; той е ратник още от 1932 и непрекъснато служи за оръдие на Разузнавателната служба при Дирекцията на полицията за преследване на прогресивните работници. Пред съда се редица и майсторът, и инженерът на предприятието — квалифицирани работници, достойни представители на работническата класа. Те установиха, че той, винаги въоръжен, е бил страшилището за всички работници в Инженерната работилница, и не напразно е получил прозвището „Хитлер“, а така също и специална награда от фашизирания Работнически съюз за „ударник“. Ударничеството му се е изразило в предателство по отношение на останалите негови другари-работници; на последните Ангелов е вмъквал в джобовете нелегална литература, а сам след това ги е предавал за съдене. Така са били осъдени от Инженерната работилница над 16 работника.

Поручик Никола Георгиев Токмаков — снажен и силен младеж. Достоен за по друга участ, сам, обаче, си избира полицейска длъжност в частта. Не напразно началниците му са го удостоили със тоя пост; бързо е схванал методите на инвизицията. Така, Тончо Бонев остава с един тествул, защото Токмаков го е биел по тестикулите,

със тънки пръчки, а когато се е насищал на този вид мъчения, завързвал половият му орган със връв за собственият му крак и го е карал сам да опъва връвта. Системата пък „Прилеп“ е била усъвършенствувана от него. Стигнал е до оригиналното изобретение—дървото, при същата система, да бъде окачено между два чина, и в това състояние в продължение на седем дни е нанасял ударите със тояга, гума и пр. върху краката и другите части на тялото до припадане, както обяснява сам школникът Тончо Бонев. А за по-ефикасно въздействие с електрически ток е карал подсъдимите да си потапят ръцете и краката в вода. Така всички задържани по конспирацията в ШЗО са изживявали ужасите на мъченията, измислени и провеждани от Токмаков. Резултатите не са само телесните повреди, а също така и разстрелването на школника Петър Ангелов Димитров, който при изповядването на свещеника заявил: „Няма защо да се изповядвам, тъй като съм невинен“ . . . , и сам поискал да командва своя разстрел.

Поручик Йордан Петров Грънчаров, млад човек, в погледа на който се чете замисленост. Пред него са картините, които е наблюдавал при инквизициите, провеждани от поручик Токмаков. Той, Грънчаров, е бил само ръководител на дознанието в ШЗО, както се обяснява от фелдфебела-школник Тончо Бонев и другите задържани. Садистическите похвати, обаче, при дознанието той не възприема, а само методът на заплахата: „Ще ви предам на Токмаков, ако не признаете . . .“, казва той на школниците. Само по такъв начин Грънчаров е водил дознанието, в резултат на което имаме и конспиративно дяло за школниците от ШЗО.

Поручик Васил Михайлов, садист по природа. Когато е на дежурство и по правилника за вътрешната служба не трябва да напуска поста си, когато е длъжен да бди за добрия ред в школата, той се явява при задържаните школници и, по изнесените методи, прилагани от поручик Токмаков, инквизира със още по-голяма ожесточеност Тончо Бонев и други школници. Той е даже по-злостен враг от военния полицаи Токмаков. След народното въстание на 9 септември същият Михайлов подканя школниците да се опълчат срещу правителството на Отечествения фронт.

Крум Спиридонов Маноилов, полицаи от фашисткия режим. През лятото на 1944, когато партизанският отред „Христо Ботев“ прекосявал Искъра, за да навлезе в дебрите на Стара планина и слее силите си с тези на средногорските партизани, Спиридонов сигнализира околните полицейски части, които нападат отряда и го пръскат. За това свидетелствува фактът, че съдията на Своге е разбрал от самия, Спиридонов, че се е върнал от акция и че той Спиридонов е видял, какво партизанската чета е била многобройна.

Все по същото време на партизанката Радка се подули ръцете и краката от мъченията и побоя, нанесени ѝ от подсъдимия Маноилов.

Фелдфебел Борис Тасев, стар фелдфебел, сух и слаб, нямащ нищо общо по външност с фелдфебела—майка на ротата. Затова пък дълги години се е отделил от строя и е изпълнявал службата на джелатин при Военното коменданство — дясната ръка на главореза капитан Радев; „смъртта“, както го наричат Бенвенисти, Цветан Христов и други свидетели. Макар и слаботелесен, бил рекорда в

избивания на стрелбището в Школа за запасни офицери. Същият Тасев се е надпреварвал с известния борец Ферещанов в изтезанията и избиванията на отечественофронтовските бойци, само че последният със физическата сила, кършейки части от живото тяло на осъдените на смърт, а Тасев — със хладно оръжие. В деня, когато е приближавал часът за раздяла с живота на школьника любимец Петър Димитров, той е грабнал пушката от смутения войник Цено Иванов и сам е разстрелял Димитрова.

Подпоручик Стефан Тодоров Големехов, взведен командир при охранителната рота в щаба на I армия. Един от онези инквизитори, за които задържаните войници — Мирчо Алексиев, Иван Александров, Цветко Зарев и други си спомниха с ужас инквизициите, през които са минали при негово лично участие. Гумата, дървото, електрическият ток, маската на очите, кърпата в устата са били обикновения съпътник при дознанието. И този млад подсъдим, едва подпоручик, сега при обясненията си с половин уста призна деянията си. Размерът на насилието, обаче, е хвърлил Иван Александров в такова състояние, че той се е съгласил да признае, че е заклал трима човека, и като резултат на тези побоища подофицерът Виктор е починал в мазето, където е бил задържан. Там е починал след десетдневно мъчение и един друг войник. При изтезанията на Надка Грозданова той наистина е употребил всички методи на инквизицията. Така след като е била бита по половия орган с пръчки, поставена разголена на войнишкия креват, я заплашил, че ще ѝ се изредят войниците от цялата рота.

Капитан Никола Иванов Димитриев. Покварата в душата на този бивш български офи-

цер е стигнала до там, че когато в ръцете му попада беззащитната арестантка Надка Грозданова, той я завързва за кревата, и след мъчения ѝ казва, че ще я даде на един взвод войници, за да ѝ се изредят. Над всичко той самия се е гаврил с честта на момичето, което след като е било завързано на войнишкия креват, е било подложено на преглед от фелдшера на частта. Редицата свидетели, които се явиха пред съда, установиха и методите на инквизицията. Ние си спомняме трогателните разкази на инквизираните Надежда Грозданова, Райна Антонова и други.

Кирил Константинов Пазов. През 1943 в казармите на 1-и и 6-и полк, както изнасят Райна Антонова, Надежда Грозданова и други, той е участвувал в инквизициите, като си е служил с гола сабя при нанасяне удари. На един задържан е пукнал главата. Ние го виждаме и в Дирекцията на полицията да посяга на случайно задържан, а също и в Сърбия — с Църна-трава, Каракаш махала да пали къщите на мирното население, да нанася жесток побой на задържани селяни.

Подофицер Иван Стефанов Узунов. И този подсъдим е изтезавал с бич, дърво, шомполи, пускал е електрически ток през тялото на задържаните, скачал е по гърдите им и е вършил и други престъпления.

Офицер. канд. Атанас Иванов Косачев. Сега е смирен, с потъмняло лице. Но преди 9 септември 1944 той е бил смел пропагандатор на фашизма. Даже в навечерието на 9 септември далеч от Родината, в гр. Кавала, между войниците, той е проповядвал германската победа. На 9 септември е дал известна, макар и малка съпротива.

Подполковник Владимир Илиев Григориев. Два момента са характерни за престъпната дейност на подсъдимия. Той е баща на болен син, който е умирал в дома му. И в своето озверяване към задържаните, над които прилага всички методи на мъчения, той крещи: „Синът ми умира в къщи, но докато не признаете, аз няма да си отида“, и е продължавал инквизициите. А бащата на разстреляния Лило Стоянов ни изнесе другия момент: „И тебе трябва да разстреляме“, му викал разбеснелият се палач, когато бащата бил потънал в скръб, след изслушване на смъртната присъда над единствения си син. . . . Този момент свидетелят баща изнесе пред съда по един трогателен начин. И сега подсъдимият се мъчи да се представи за спасител на редица задържани; но злодеянията са на лице: осемнадесет осъдени на различни наказания, Лило Стоянов разстрелян, а заподозреният Нягол Генев Няголов, пред ужаса на насилията, се самоубива.

Майор Иван Ранков — капитан Христо Карайончев. И двамата в Артилерийската школа — първи и активни помощници на полковник Григориев в изтезанията на задържаните школници. Бичовете, дърветата, коловете, връзването на ръцете под колената, пускане на ток, подхвърлянето на задържания като футболна топка, люшкането му като везни на кантар, са били методите, с които са си служили. От така създадените конспирации има изпълнени смъртни присъди и самоубийства.

Подполковник Тодор Иванов Казанджиев, син на средата, в която е израстнал, с вид по скоро на научен работник, отколкото на завещаващ вътрешното второ отделение, създадено за борба с партизаните до пълното им унищожаване. За него полковник Сурдулов много духовито се

изрази: „Достатъчно е да разберете, какви са му заслугите преди заемане длъжността началник второто вътрешно отделение, за да го опознаете“. Така и само така ще се изпълни целият му лик. Веднага ще прочетете в очите му погледа на укротения звяр, който е зад решетките, но при най-малката възможност е готов да се нахвърли и разкъса плячката си.

И наистина, как иначе биха могли да се обяснят садистическите му подвизи из Омортажко? Командир на IV ловна дружина, той е сновал из цялата околия, не да брани честта, имота и живота на гражданите, а да ги избива и ограбва. Нарисуваната картина пред слушателите приличаше по-скоро на приказка за жестокостите от кърджалийско време. Той е заповядал избиването на 15 партизани. Излагал е труповете им на площада в гр. Омортаж и е призовавал населението да ги гледа. А сам се е отдавал на гуляй под звуците на музиката, докато в дворищата на града гражданите, потънали в сълзи, се суетяли по свидно загиналите борци, а из незнайните къщурки тръпнели от ужас техни близки за своята съдба, и с пресъхнали очи са плачели за избитите свои близки.

Това става на връх новата 1944. И днес този хитлеристки бандит казва: „Аз провеждах заповед. . .“. Всевластният командир провеждал, наистина, „заповед“, и не закъснява да избие партизаните и ятаците на брой около 156 за Омурташко. Единият от тях е „най-опасният“ ятак на партизаните; малолетното овчарче, което е било обесено на един телеграфен стълб, където е останало в продължение на цяла седмица! Даже и в турско време това не е ставало. Но големият „родолюбец“ сега заявява: „Под моя команда бяха избити само 24 души, другите предадох на полицията“. По такъв начин се избиха над 150 души. До къде стигнаха

хитлеристките ръководители на войската ни! Вместо наказание, подполковник Казанджиев е повишен и назначен за началник на първо вътрешно отделение, създадено от генерал Лукаш за повсеместна и цялостна борба с партизаните. И действително, той не е закъснял да прояви своя джелатски опит. Заловените в с. Говедарци през месец юли 11 партизани е подложил на разпит с инквизиционните методи на тогавашното вътрешно военно разузнаване. Предал ги на поручик Пенджерков, с поръчение да бъдат разстреляни; петимата от тях, натоварени на влекач, са били откарани да покажат скритото си оръжие, складирано под връх Попова шапка. Сега там в гънките на величавата Рила лежат прегърнати един до друг трупове на мъчениците за нашето освобождение, а пред нас стои фашистският командир, който, макар и плахо, заявява: „убивах по заповед.“ Достойният боец винаги се ръководи от правилата на войната; той знае, че пленниците са под закрилата и грижите на победителя. Фашистският победител, обаче, Казанджиев, който е натопил ръцете си в родна българска кръв, не знае мярка. Затова получава и награди от своето началство.

Поручик Вичо Василев Козлов. Командир на полицейската рота от военно-охранителната дружина, достоен последовател на жандармеристите и добър защитник на хитлеризъма. След като са попаднали в ръцете му двете партизанчета—обущарчетата, след като използвал труда им, е заповядал разстрела им, който става в местността „Лакатица“, в подножието на Рила. Това е станало като възнаграждение за техния усърден труд, с който, както свидетелствува Богомил Пандов, са спечелвали сърцата на останалите войници и офицери. Поведение на фашист, за когото работниците са само средство.

Но не е само това, което е извършил този подсъдим. През лятото на 1944 са попаднали в плен други пет партизани. Те са били подложени лично от Козлов на инквизиция, след което той сам е заповядал техния разстрел, като е наредил разсъбличането им и отвеждането им с влекач до връх Попова шапка, където и до днес са тленните останки на разстреляните партизани.

Сега този подсъдим се мъчи да се оправдае, че е получил заповед от по-горното началство. Такава позиция заемат и редица други подсъдими. Затова нека ми бъде позволено да се спра с няколко думи върху нейната несъстоятелност. Както по разпоредбите на чл. 27 от Военно-наказателния закон, така и според чл. 58 от Дисциплинарния правилник, подчиненият, който получи заповед, която повелява изпълнението на деяние явно престъпно, той не само че е задължен да не изпълни заповедта, но е длъжен незабавно да донесе за това устно или писмено на непосредствения си началник. Е добре, Вие, които поддържате позицията, че сте изпълнявали заповед, смятате ли за законна заповедта за разстрелването на заловени партизани, които по статутите, легнали в Женевската конвенция, са редовна войска? Смятате ли също така избиването на населението и ятаците на партизаните като резултат на един редовно воден бой? Очевидно, вашата позиция не издържа критика! Само едно обяснение може да има тя, че вие сте ученици на хитлеристките бандити, които ви дадоха пример за унищожение на еврейството и за избиване на славянството. Така може да се обясни вашето отношение не само към собствените ви братя в нашата страна-партизани и ятаци, но и провеждането на заповедите на хитлеристкото блискоизточно командване за масово избиване на югославското насе-

ление и за унищожение на материалните му блага. Прочее, сами вие с вашето поведение чувствувате несъстоятелността на тази позиция, като се стремите по какъвто и да е начин да не признаете участието си в тези избивания. Никой от вас не е изправен да отговаря за това, че е участвувал в редовно водено сражение лице срещу лице с въоръжения неприятел!

Може би някои ще се опитат да застъпят тезата, че заповедта на началника не може да се преценява, че тя трябва да се изпълнява безпрекословно. Но законът ви дава това право. Той ви дава правото да преценявате, а и справедливостта и вроденият усет към правото у всеки нормален човек в всички времена ще ви подсказже, че убийствата над мирни граждани, пленници и пр. са престъпления. Те са съдени и осъждани като престъпления през цялото развитие на човешкото общество.

Поручик Иван Димитров Пенджерков — взводен командир от ротата на поручик Козлов. Той не винаги е следвал заповедите на началството си, а сам, по свой почин, е извършвал убийства. Така, той е натоварил на един влекач петимата заловени партизани, които са били слезли в с. Говедарци, за да се нахранят, завел ги е в дебрите на Рила и там ги е разстрелял. Сам лично признава това отвратително убийство, но обяснява, че било му дадено заповед от по-горното началство. Шмайзерът, с който биват разстреляни, е взет от самите пленени партизани.

Но този подсъдим не спира до тук; той е ограбил на разстреляните дрехите и други вещи. Така постъпват закоравелите фашистки бандити, както това е сторил той и в Сърбия, където също е заповядал и участвувал в убийства на задържани

и пленени партизани. Затова и след 9 септември ние го виждаме да се отзовава като „доброволец“ в Македонската бригада. Очевидно, за да избегне ударите на закона за Народния съд. Фронтът не е място, където могат да се укриват престъпници, то е такова за подвизи. Да бъдеш боец срещу хитлеризма на фронта е достойнство. На престъпниците мястото е на подсъдимата скамейка пред Народния съд.

Поручик Стилиян Рафаилов х. Стефанов. Легионер в миналото, той бива въвлечен в фашистките среди, и затова като офицер, когато пленява ранения партизанин към р. Лакавица, вместо да нареди да бъде лекуван, той го бие с тояга и завежда в ареста. От там Пенджерков го взема и през нощта го разстрелва. За тази му постъпка, обаче, той още от самото начало в признанието си се е разкажал, а тук пред съда с поведението си показва, че е осъзнал своето престъпление.

Редниците Дамян Ценов Пешанов и Димо М. Денчев — макар и родени в село, попаднали в военно полицейската дружина при началници като Козлов, Пенджерков и др., вместо да получат възпитанието на достойни войници, които да бранят родината и живота, правата и свободите на гражданите, една вечер, когато се търси, кой да извърши разстрела на двете общарчета, те излизат из редиците и извършват тази мизерна и долна постъпка.

Поручик Йордан Георгиев Алексиев, адютанта на кръволака Монеv. Наистина той сам признава, че е участвувал в разстрелването на тримата селяни от с. Храбърско, защото му е заповядал Монеv. Само това е достатъчно, за да се види,

че Алексиев е един от злостните врагове на антифашистите. Но той се е проявил и в селата Стрелец, Студена и Добро поле, където опожарил много къщи и кошари, и е отвлякъл добитъка на мирни селяни. А също така е заповядвал жестоко малтретиране на задържаните жени от тези села.

Капитан Иван Христов Чачев. По заповед на полковник Монеv, той е предал за разстрел тримата селяни от с. Храбърско, като е присъствувал на самото място, при тяхното убийство. А в Бабушнишко е заповядал на поручик Иван Григоров да запали две къщи и две кошари, да избие хората и вземе добитъка им. Офицерският кандидат Петрониев пък установява, че в с. Лесковица Чачев е нанесъл тежък бой над задържаните мъже, които били обвинени в партизанска дейност, двама от които са били разстреляни

Не може да се приеме обяснението на Чачев, че той се е страхувал от командира си Монеv, защото той не само е провеждал заповедите за избиванията, а и лично е ходил на самите места за екзекуции.

Поручик Евгений Ксаверов Возницки. Сега го виждаме смутен. И наистина, има защо да е смутен. Пред нас е още пресна картината, която свидетелите изнасят. Седнал на масата, пред него печеното агне и оканиците с бело вино, той и други гуляели и се наслаждавали на фееричната гледка от горящите къщи в с. Радан и с. Владишки хан. А когато е получавал заповеди за репатриране на югославски граждани от Куковица за вътрешността на Сърбия, той ги е предавал на подчинените си и е изпълнявал нарежданията за избиване на мирното население. Така, в неговия район са из-

бити стотици мирни граждани. Този бивш офицер опозори името на българския войник.

Поручик Александър Павлов Стоянов. Само фашистката идеология може да покоси до такава степен душата на един младеж, че да стигне до положение да не може да минава без проляна човешка кръв през денонощието. Той не напразно е получил прозвището „главорез“. Но той не с нож е екзекутирал задържаните, а с кирка, както изнася Асен Ганчев Матев и др. Веднаж, когато хваща партизанин сърбин, преди да го екзекутира с кирката, отрязва ухото на партизанина и го пъха в устата му, заставяйки го сам да яде своето собствено месо. Картината на избиванията е потресающа. В двора на подучастъка в полумрака задържаните мирни селяни са били заставени да лягат по очи, а Стоянов с кирка в ръка им е разбивал главите. Чудовище!

Методи Тимчев Гьорев и редник Владимир Христов Стефанов. И двамата редници. Би помислил човек, че в никой случай, като млади хора, не биха осъвършенствували така много изкуството на най рафинирани джелати. Но ето в обясненията си, вместо да застанат на позицията, че Апостолов, Стоянов и др. техни началници са им заповядвали злодеянията, те крият началниците си, които им заповядвали избиванията. По този начин мислят, ще ще заблудят съда. Има защо да крият! И двамата са непосредствените екзекутори с кирките над мирното югославско неселение в двора на подучастъка в с. Владишки хан. А мародерствата, палежите и грабежите в Моравско са били за тях обикновено нещо.

Полковник Христо Стоянов Иванов. Командир на 39-а пех. допълваща дружина. Може би още е пред него картината на запаленото село Бойник цело изгорело, и — на избитите 700 югославски селяни, измежду които около 40 — 50 са преживели ужаса на този разстрел. По една случайност те не са били улучени. Прозвището „злото“ и неговото вечно пиене, което изнесе свидетелят Георги Христов, е указание, че избиванията и палешите са негова втора природа.

По-скоро имаме не славянин с любяща душа, а хитлеристки палач. Той наистина провежда завета на Хитлер в неговата книга „Моята борба“: Славянството е тор, плодовитостта на славянските и ориенталските народи е безкрайна, трябва да унищожаваме славяните и да покорим славянските страни.

Той е убиец на славяните и забравил своя род и се е превърнал в хитлеристки палач.

Подофицер Свободко Михайлов Мирев. Той бие парализирана жена и взема парите на същата; запалвал е къщи, разстрелвал е мирни граждани и заловени партизани. А посочената от него свидетелка изнася, че е чиновник в мина „Перник“. Как можа да забрави мъките и теглилата на своята класа и да стане оръдие на немските агенти у нас, които насърдчаваха и заповядваха избиването на югославското население!

Подофицер Стефан Добрев Радилев. Попаднал под командата на бившия полицаей Сапунов, както сам той признава, е бил заставен да изпълнява неговите заповеди за нанасяне на побоища и да подпомага Сапунов в извършване на убийства в Албания. Той обаче беше длъжен да противо-

действа и да не изпълнява явно противозаконни заповеди.

Капитан Вичо Тодоров Ангелов. Ето го пред нас, героят на теслата! Ще трябва да се роди у нас некой голям художник, който за вечни времена да покаже на бъдещото поколение, как фашизмът може да унищожи човешкия образ в човека! През всичкото време той гледаше смутен, а много пъти навеждаше глава. Крясъците на убиваните с тесла и разстрелваните мирни граждани са отекнали дори в душата на неговата съпруга, която кърши ръцете си и го моли в едно от своите писма: „Вичо, не насити ли се. Ти ли се намери да ставаш палач на невинни деца, майки и бащи. Помисли за нас, ако не мислиш за себе си!“ Но той в екзекуциите е и художник: с шмайзера си рисува по гърдите на заловените партизани. Затова е получил и медали, които са тук пред Вас. Печална история! Такива фашистки командири, озверени и загубили човешкия си образ, засенчиха нашето славянско име. Затова сега съдът с своята присъда ще следва да осъди в лицето на него всички главорези от неговия тип. Толкова повече, че гласът за възмездие по отношение на пострадалите югославяни е глас справедлив. Такива са почти всички герои на нашия процес.

Подпоручик Кирил Костов Иванов. И този подсъдим си е служил с насилническите методи на великобългарите. Носел се е лошо с населението. В с. Криводол заловил две жени и един мъж, мирни граждани, които били подложени на такъв побой, че едва могли да се движат. В с. Лесковица, Бабушническо, е заловил един селянин, който е бил в връзка с партизаните и поради

това, че последният не съобщил движението на четата по заповед на подпоручика е бил разстрелян.

Офицерски кандидат Димо Захариев Гамизов. И този подсъдим, макар и млад, се е подхлъзнал и е станал убиец. Сам той, в комендантството пред Баялцалиев, в присъствието на другия подсъдим Александър Александров Димитров спори, че не единадесет са убитите, а по малко, само че по заповед на полковник Тотоманов. Той като че ли не знае разпоредбите на чл. 27 от Военно наказателния закон и чл. 58 от Дисциплинарния правилник, който го задължава да не изпълнява явно престъпна заповед.

Фелдфебел Кръсто Иванов Лаловски. Прехвърлил четиридесет години. И той възприел методите на инквизиторите. Нанасял е побоища над мирното население в Пиротско. Задигнал е вълна, добитък и др. вещи на мирните селяни.

Фелдфебел Асен Никодимов Петров, подофицер Траян Лазаров Тодоров и редник Иван Петров Станков. И тримата са издевателствували и избивали цели семейства в с. Червена ябълка, Бабушнишко, както се изнася от Марко Савов и Генади Николов.

Редникът Иван Петров Станков признава злодеянието, но заявява, че по заповед на ротния си е застрелял мъж и жена, под предлог, че били заразени, за да не се мъчат. Свидетелите Марко Савов и Генади Николов установиха, че са палили кошари и задигали имуществото на селяните от с. Вълнеш и Червена ябълка, Бабушнишко.

Полковник о. з. Иван Стефанов Попов. Командир на 29-а Вранска дивизия, „пашата“ на Враня,

както го е наричало местното население. Все пак пашите в турско време са се грижили и за доброто на своите ратаи. Обаче този фашистки паша се е погрижил да търси отрова, за да отрови не само партизаните, но и цялото население в Нишавския район. И ако не е бил лекарят Бубев, който предсъда изнесе това, той е щял да умори и своите войници. Паша, който не се е грижел да създаде сарай, а е превърнал цялата местност на пепелище, като изгорил селата Св. Илия, Крива Фея, Бабушница, Ратай и други, и е наредил на поручик Шойлев да убие седем мирни селяни.

Немските му господари достойно са го наградил с орден.

Подполковник Филип Тотоманов. Пиротският край е пропищял от золумлущите на частта, която Тотоманов е ръководил. Над 3000 убити, стотици къщи опожарени, хиляди интернирани и др. са били резултат на управлението на началника на гарнизона Тотоманов. А сега той ви заявява, че е невинен! Достатъчно е обаче да си спомним думите на Суковския селянин Светозар Стефанович: „Къде дена този добър човек, защо уби адвоката Жика Антич; какво ти направи този човек, който беше готов да даде и последната си дреха на всеки бедняк! Аз видях, как го носехте пребит, с клюмнала глава и овиснали ръце. Какво стори Тотоманов с него?“ Тотоманов казва, че е безучастен. Офицерският кандидат Александър Димитров признава, че е слушал телефонния разговор на Тотоманов с генерал Наков, при който Тотоманов получава нарежданията и действително ги провежда — избиване всичко до крак.

Но и сам Тотоманов признава, че е предал сарача Димитър Иванов на агентите на РО, които не са

го върнали. Очевидно, той е разпоредил неговото убиване, „при опит за бягство“.

Той изнася известни доказателства за анкета по продоволствие на населението, а не взема мерки за спиране избиванията. В Пиротския край по негова заповед има избити над 3000 души мирни граждани, селяни, жени и деца.

Подпоручик Любен Стоянов. Той липсва от подсъдимата скамейка. Своевременно е взел мерки да избяга, защото на съвестта му тежат над 1200 убийства, извършени лично от него. Както свидетелите казват, ако в денонощието не види да потече човешка кръв, обезателно е трябвало да заколи кокошка, но да си нацапа ръцете с кръв. Така, той, с своите зверски изстъпления, е унищожил в района за с. Кална повече от 1200 души и опожарил цели села.

Поручик Михаил Стефанов Сапунов. Типичен полицаи. Излязъл от полицията, настанил се в армията, той е продължил службата си с полицейските методи. Даже неговият свидетел Никола Захариев изнесе, че Сапунов е горил с цигара гърдите на девойката, която разголил. Той разстрелял трима души и ги хвърлил на мегдана в с. Долно Ябълчище. Така, фантазията му наистина е преминала границите на обикновения полицаи! Той е заставил задържаните албанци да играят боси нестинарско хоро върху разгорещена жерава. А на други с кол е раздробвал частите на тялото им.

Полковник Димитър Андреев Стамболджиев. Срещу него имаше обвинение, че е станал причина за избиването на 300 български войника, които е хвърлил в сражение на неизгодна позиция. Това обвинение се изнесе от лекаря по

хуманна медицина д-р Ханджиев, осъден с присъда на доживотен затвор. Смешно твърдение от некомпетентна личност! Другите свидетели изнесоха противното. Пълководецът Стамболджиев е водил бой с партизаните и германски войски в Бани, но това е било редовно сражение на достойни противници, лице срещу лице, с оръжие в ръка. Такава дейност законът за народния съд не обхваща. Нещо повече, по никоя международна конвенция не може да се третира като престъпление. Добър всеначалник, той — Стамболджиев, повежда дивизията на избягалия при германците генерал и я довежда в родината.

Полковник Сава Куцаров, бивш началник на РО.

Един от членовете на бандитската група на Кочо Стоянов, капитан Радев и др. Тази бандитска група през 1923 и 1925 е вършела избиванията в бившата Дирекция на полицията, като е хвърляла в пещта живи хора, за да изгарят като свещи. Там са били избити цвета на българската прогресивна интелигенция, между тях и писателите: Сергей Румянцев, Гео Милев и др. През лятото на 1944 той става директор на полицията, а като началник на РО при всичките инквизиции той е присъствувал и ги е ръководил. През ада на РО 2 са минали Никола Киров, Ема Герон, Асен Чаракчиев, Ана и Невена Драгиеви и др., една от които е починала при мъченията. Също така той е заповядал разстрелването на двама селяни от с. Требич, обвинени като ятаци. Една вечер, отивайки в помещението на РО 2, на ул „Владайска“, когато са изкарвали задържания Теодосий от ареста, той, Куцаров, го е застрелял на стълбите. Затова след 9 IX този убиец на антифашистките борци сам тури край на живота си.

Болеслав Григориев Алексиев. Представител на оная част на българската интелигенция, която в последните години на нашия свободен живот се корумпира, като служеше и на Бога, и на Мамона. В едно и също време е бил и в РО, при щаба на войската, и при Делиус, ръководител на гестапото в България. И сега същият обяснява, че не бил получавал възнаграждение за своето шпионство в полза на немския хитлеризъм, а е получавал само бакшиши! Пропаднал интелигент, рожба на хитлеристката идеология, стигнал до положението на професионален инквизитор, прилагаш всички методи, измислени в лабораторията за инквизиция—РО 2.

Капитан Неделко Георгиев Неделков. Здрав шоп от с. Бухово, Новоселско. С силен порив за живот и с неизчерпаема енергия. Още при обясненията си той се помъчи да промени своето хитлеристко верую, като отрече онова, което е написал в брошурата си като капитан от корпуса: „Юда, ти си комунист“. Написал я бил по поръчение, както обясни. Но как да си обясним тогава саморъчното посвещение на еврейския цар Александър Белев: „В знак на вечна дружба, за борбата по късата процедура“?

Тази процедура той действително е приложил на практика в Пиротско. Разпореждал е избиванията и опожаряванията в Пиротския край. Окръжението му било народническо, обясняваше той надълго и на широко. Но всъщност деянията му говорят, че е било фашистко и че е представител на оная интелигенция у нас, която в миналото, вървейки по линията на най-малкото съпротивление, се намери в фашистките редици и стана убиец на собствения си народ и на братята югославяни.

Подполковник Александър Константинов Апостолов. Профашистката пропаганда у нас се материализира в поведението на този подсъдим. На връх Разпяти Петък, когато вярващото югославско население в Моравския край е било протегнало ръка към Бога, началникът на граничния участък, Апостолов, измъква от дома ѝ Добринка с нейния мъж, отделя я от мъжа ѝ . . . и по негова заповед я намущкват на повече от тридесет места. Същата нощ повежда най-хубавата девойка от Владишки хан, телефонистката Милица и нейния брат, и по същия начин я умъртвява. „Да убиваш сърби е достойнство“, заявявал Апостолов на подчинените си! Хитлеристки палач на славянството, който в този край, лично и чрез своите подчинени, е избил над 2000 души и опожарил цели села. Това изнасят Борис Ангелов Раилов, Петко Деонисиев.

Но не само себе си е натопил в кръвта на невинните граждани, но е накарал и сина си да убие децата Любчо и Таце Михайлович. Тези хитлеристки подвизи, насърчавани от най-горното място в нашата войска, угнетяваха не само местното население и подчинените на подсъдимия, а и неговите близки. Кой от нас ще забрави драматичния момент на съдебното дирене, когато другият син на Апостолов — Константин, застанал на свидетелската банка, депозирва показания срещу баща си! Ние си спомняме този младеж, как отговаряше с болка на любящ син, тихо: „Да, той уби Добринка. Да, той нареди да убият партизаните край р. Морава“. Оттогава синът хваща Балкана и става партизанин в борба — срещу кого мислите? Срещу баща си, за когото той—синът, още тогава бе произнесъл смъртната присъда: „Ако ми беше паднал в ръцете, аз сам щех да го разстрелям“. Бащата мълчеше, наведен над подсъдимата скамейка. Едри капки

пот закапаха от челото му. Може би той разбра, че синът има право, но той не се обади. Ярък представител на старото, което си отива. Синът, напротив, изразител на надигащото се ново, възрожденческо начало в нашия народ и нашата войска, дигнало високо знамето на побратимяването между славянството и всички свободолюбиви народи.

Полковник Кирил Ташков Киселички*) —бивш началник щаба на 27-а пехотна дивизия. Този български офицер, пратен като военно аташе в Прага, вместо да се предаде изцяло на службата си, минава в услуга на хитлеристкото Гестапо. Той не само че е шпионирал редица чужди държави, измежду които и Съветския съюз, но по същото време е предавал на германската разузнавателна служба всички тайни сведения на българското военно разузнаване.

За тази негова предателска дейност, която сам не отрича, той е получил на няколко пъти възнаграждения в английски лири и райхсмарки от хитлеристката тайна полиция.

Той е верен агент на Борис III и на Третия райх и затова, както сам обясни, е влизал в Централния управителен нелегален военен комитет на Двореца за провеждане на дворцовата прогерманска и хитлеристка политика в нашата войска. Този комитет е бил всичко в войската по време царуването на Борис III. Заедно с принц Кирил, гловореза Кочо Стоянов и подполковник Сава Куцаров са образували така наречената организация „ЦУК“, която, както сам подсъдимият обяснява, е съкратено название на т. н. Централен управителен комитет, като буквата

*) Следващите подсъдими са от втория процес сложен за разглеждане пред IV върховен състав на народния съд на 23 III 1945 г.

„к“ означава първата буква от имената на членовете му, а именно Кирил, Кочо, Куцаров и Киселички.

Имената на генерал Кочо Стоянов, подполковник Куцаров и принц Кирил достатъчно указват за дейността на този комитет, в който и Киселички, както признава, е участвувал.

Това е нелегалният фактор в войската, чрез който Борис III е провеждал профашистката политика в армията.

Но не само тук в страната и в Чехословашко Киселички служи на германското Гестапо. Той е в Сърбия началник-щаба на 27 а пехотна дивизия през 1943 и част от 1944. По това време през щаба минават нарежданията от корпусното командване за избиване на мирното югославско население и опожаряване на редица села. Тези нареждания той препредава. Това изнесе полковник Клисуров, а също така се потвърди и от свидетеля Андреев. А другият съподсъдим, генерал Козаров, и неговият свидетел Стефан Светозаров обрисоваха противославянската и фашистка дейност на подсъдимия, който е бил винаги в връзка с гестаповците. Така той, заедно с генерал Козаров, когато германските власти искат да бъдат убити 40 младежи-комунисти, предава последните на разстрел, като отделил само един от тях по застъпничеството на Светозаров — бивш емигрант в Югославия.

При това, връщайки се на служба в Плевен, в навечерието на 9 септември, той свиква войсковите части в града и говори пред тях срещу съюзниците и най-вече срещу Червената армия. На тези събрания той изнасял, че германската армия е непобедима; че трябва да се върви докрай с нея и че съветската войска била лошо снабдявана; хранела се с черен хляб, какъвто държал в ръката си. Той подстрекавал войниците да се бият срещу Чер-

вената армия, защото последната щяла да заграби нашите богатства и хубавия ни пшеничен хляб. Само това е достатъчно, за да го обрисова като хитлеристки агент.

Но ето че и след 9 септември той продължава да служи на германската тайна разузнавателна служба. Като началник-щаба на дивизия в първия период на войната срещу немския окупатор той поставя по такъв начин знаците за ориентироване на съветското въздухоплаване, че последното вместо да бие противника, хвърля бомбите си над собствените ни части.

Може ли да се съмняваме, че този български висш офицер на чужда служба още от 1938 и до последни дни, е враг на Отечественофронтовската власт и че е хитлеристки агент, извършил редицата престъпления, изнесени по-горе!

Генерал Ничо Георгиев — бивш началник на РО, а след това командир на дивизия. Той е един от онези прозорливи и просветени фашисти, на които не напразно началството е дало ръководството на разузнаването. Достатъчно е да си спомним изнесеното в неговите писмени заповеди, като командир на дивизия в района на Хасково, с които нарежда мобилизирането на всички реакционни сили за борба срещу партизаните. В тази борба Ничо Георгиев командува и ръководи не само войсковите части, но той призовава „на оръжие“ също и запасните подофицери, легионери, бранници и други въоръжени по онова време групи на фашистката реакция. Колко злостен враг е бил на народоосвободителните борби се вижда от нареждането, което е дал до завеждащ гарнизонния затвор — да не се позволява свивдане на осъдените по ЗЗД и да не се допуска внасяне на

храна. Нареждане, което не е било в кръга на неговата служба, но което говори, че неговата фашистка бдителност е била безгранична. Така може да се обясни и самоинициативата му по провеждане борбата срещу партизаните, когато за това той не е бил натоварен. Ясно потвърждение е неговата заповед, посочена по-горе, издадена въз основа на Министерско постановление № 30, която по дух и съдържание е едно самостоятелно нареждане. И тук, като командир на дивизия, той продължава своето поведение и дейност като началник на РО.

Този подсъдим, както и другите висши военачалници, застават на позицията, че те не са творили политиката, нито са я провеждали. Те били военни специалисти, които изпълнявали нареждането на правителството. Явно престорена позиция, защото нашите герои, които са тук на подсъдимата скамейка, тогава, когато бяха военачалници, бяха недосегаеми, както се изразява Драгошин Захариев, в своята самокритика. Те тогава нареждаха всичките им заповеди да бъдат изпълнявани безусловно за провеждане прогерманската политика. И не само нареждаха, но и решаваха всички въпроси във вътрешния и външния политически живот на отечеството ни.

В тази насока имаме достатъчно данни още от миналия процес, а също така и от свидетелстването на генерал Христо Стойков и др.

Но не са ли достатъчни писанията на този подсъдим и други висши военни, характера на които достатъчно сочи на прогерманската политика, провеждана от тях във войската, за да види и последният слепец, че бившите висши военачалници са провеждали прохитлеристка политика в армията, резултатите от която са пагубни за нашата държава и страна?

Генерал Петър Георгиев Пенев—генерал от фашистката школа, който въпреки, че е провеждал прогерманска политика в частите, командувани от него, и с участието си в Висшия военен съвет — както той сам признава, — заявява, че с политика не бил се занимавал. Едно обяснение, което пада като картонена кула. Достатъчно е да си спомним изнесеното от Константин Пегков и Сираков за разстрела, извършен над осъдените на смърт в гр. Скопие. Този разстрел сам генералът командува и изтъква като „назидание“ пред строения Скопски гарнизон. Самата екзекуция се извършва не по правилата, предвидени в военно съдебната процедура, а денем в 15 часа, пред очите на събраните части от целия гарнизон. Там този „аполитичен“ генерал произнася своето фашистко слово, в което сам признава, че разстрелът се извършва над „агенти“ на чуждата пропаганда и рушители на тогавашната фашистка власт.

Очевидно, генералът не е политически наивник, за да не разбере, че с това си поведение той, чрез действия и слово, провежда профашистката политика. Така неговите господари-хитлеристите не му остават длъжни, те го награждават с орден. А постоянните му сношения с германските агенти Редее, Брукман, Бекерле и др. са едно пълно потвърждение, че той е плувал в прогермански води и е провеждал прохитлеристка политика във войската. Сам признава, че през периода на войната е вярвал в победата на Германия и едва напоследък е почнал да осъзнава грешката си, поведение, което с нищо не доказва. Напротив, честите му срещи с Геде, Брукман и Бекерле из дълбоките скривалища на Министерството на войната в навечерието на 9 септември показват, че той и до последния момент е провеждал профашистка политика във войската.

Макар и участник в заседанията във Висшия военен съвет по време на Соболевото предложение, направено на тогавашното българско правителство, той наивно обяснява, че за последното научил от улицата. Фишистки генерал, както болшинството от участниците по онова време във Висшия военен съвет, които, вместо да поведат войската и народа срещу пагубната прогерманска политика на правителството Филов и др., дадоха войската в пълна услуга на предателите на българския народ.

Генерал Петър Иванов Цанков—липсва от подсъдимата скамейка; турил сам край на своя престъпен живот. Още от миналия процес ние си спомняме неговите изобретения: създадената лаборатория за инквизиции в ШЗО, в която той е ръководил изтезанията върху задържаните. Полуголите задържани школници и войници са дефилирали пред шпалера от инквизитори, командир на който шпалир в този момент е бил генералът-инквизитор. Картина, която бе изнесена от Сърбинов и други. До къде е стигнала неговата стръв към отечествено-фронтските борци се вижда от начина на екзекуцията на школника-любимец Петър Димитров, осъден на смърт и екзекутиран през лятото на 1944. Тогава генералът, озверен от смущението на командуващия разстрела, поручик Астарджиев, извиква: „Стреляйте го туй куче; какво още го гледате...“ Наистина, поведение на един фашизиран генерал, който принижаваше своето командно място на командир към обикновен джелатин.

Пред неговите очи са минали разстрелите на почти всички осъдени от софийските военни съдилища За това и на 9 септември сутринта той, виждайки идването на Отечественофронтовската власт, която ще потърси сметка за вандалщините му, по-

вежда възпитаниците от ШЗО за противоудар към Министерството на войната. Противоударът не успял поради незабавното противодействие на танковете от танковия полк, които вече се намираха пред самата Школа и го заставиха да се върне в казармата. Така той побърза да сложи сам край на своя живот.

Капитан Димитър Радев — едно име, което е неразривно свързано с фашистката политика в нашата войска още от 1923. Тогава поручик, той участва в „шпиц-командите“ и сам разстрелва дори и най-близките си по онова време състуденти. А през 1925 е в екзекутивата при Дирекцията на тогавашната Обществена безопасност, която хвърляше живи борците за народна свобода в горящи пещи. През всичкото време от тогава до 1941 той е активен фашистки деец, а след обявяването на войната между Германия и Съветския съюз той се настанява като капитан в Столичното военно коменданство.

Спомняме си още от миналия процес разказа на осъдения фелдфебел Борис Тасев, че пред заповедите на джелатина — капитан Радев, никой не е могъл да устоява. Винаги и навред, където има разкрити конспирации в войсковите части, е и капитан Радев с своята фаланга от инквизитори: агентите от РО 2 и други палачи.

До къде стига неговата инквизиторска изобретателност, потвърждава обстоятелството, че за свой помощник той взима известния на българската общественост борец Ферещанов. Заедно с последния, преди разстрелването на осъдените на смърт, участва в трошенето на ръце и крака на осъдените.

Цели четири години Радев вилнее на стрелбището при ШЗО и сам с карабина — с приклад или изстрел — убиваше.

На 9 септември сутринта капитан Радев посегна лично на живота си. До него беше намерена бележка, в която, между другото, се четеше: „Турам край на своя престъпен живот...“

Поручик Стефан Величков Добринов — помощник на разузнавателната секция при щаба на корпуса в Сърбия. Млад и енергичен, с високо чело; външен вид на сравнително интелигентен младеж. Човек никога не би помислил, че зад тази външност се крие отвратителен убиец. Школувал отначало при известния от миналия процес подполковник Тотоманов, из Пиротския край, където под командата на последния е избивал мирни граждани, бива „повишен“ и назначен за помощник на разузнавателната секция при щаба на корпуса. Под негово ръководство в Куршумли и в Велика-паланка, както това се изнася от Иван Тодоров Рибаров, Генчо Ангелов и други, се извършват редица жестокости, които само една престъпна фантазия може да измисли. Измъчването на селянката, която е била връзвана надолу с главата и бита по половите органи с пръчки до припадане; поставянето ѝ в снега за свестяване, а след това на нова смятка измъчвана и като венец нейното разстрелване от Добринов, говорят достатъчно за него.

Събирането на стотина селяни в обора на с. Велика-Плана и тяхното постепенно убиване е едно проявление, което говори, че той е имал профашистко отношение към местното славянско население. Той е изпълнявал „достойно“ заповедите на германското командване за избиване на сръбското мирно население.

Този агент на хитлеризъма прескача рамката на своите учители и сам става учител. Спомняме си разказа на неговия войник Рибаров — бръснаря, който бива принуден, под заплахите на началника си Добринов, сам да извърши убийство. Тази картина се изнесе така: Командирът заповядва: „В лицето на противника, неизпълнението на заповедта на началника, се наказва със смърт. Ако не го разстреляш, аз ще те разстрелям...! — плачешком обясняваше свидетелят Рибаров на задаваните от председателя въпроси. Какво по голямо доказателство за фашисткото поведение и на този подсъдим?

Подпоручик Драгошин Георгиев Захариев. — Ако съдим по неговото поведение при разпита му, трябва да заключим, че е изпълнявал само заповедите на майор Юрдан Д. Грозданов, както се саморизнава. Но достатъчно е да си спомним разказа на войника от неговата рота — Марков за разстрелването на петимата селяни. Не стига че са ги натоварили същите да им носят раниците от едно село на друго, но когато стигат селото те биват разстреляни по заповед на подпоручик Драгошин Захариев, при възмущението на войниците му, които са отказали да изпълнят тази заповед. Поведение на един престъпник! Той не закъснява да запали целото село Рибари, което изгорело до основи, а също така да разстреля и петдесет души от същото село, като лично е ходил да проверява, кои от тях проявяват признаци на живот и сам с своя револвер ги доубивал.

Може ли в случая да се смята, че подпоручикът е действувал по заповед, както се самопризнава? Очевидно, една позиция на защита, която с нищо не може да облекчи съдбата на подсъдимия, който се очертава като враг на народническото дви-

жение в Югославия и на южното славянство. Само така може да се обясни неговата самоинициатива за убиване на толкова много югославци!

Подофицер Иван Маринов Проданов — от ротата на Драгошин Захариев, подофицер, на който и сегашният му външен вид издава неговата жестокост и безчовечност. Спомняме си, че войниците, които са участвували в похода, когато петимата партизани са носили раниците им, отказали да разстрелят невинните селяни от с. Коршумли, а същият този подофицер сам лично и доброволно изявил желание да ги разстреля. Едно отношение не като към човеци, а като към животни.

Когато пък довеждат една колона от стотина мирни селяни и граждани от едно село към друго, за да ги ликвидират, както те се изразяват, същият този Проданов измъква от арестуваните двама и пред очите на майки, жени и деца за назидание ги разстрелва. Може ли да се смята, че подсъдимият е действувал по заповед, както той обяснява пред съда? Запалването и изгарянето пък на с. Рибари до основи закръглява неговата престъпна дейност в пределите на Югославия, където той провежда на практика хитлеристкия лозунг — „избивай и унищожавай всичко славянско“.

Той и някои други като него вулгарни фашистки убийци се изкарват жертва на фашистката политика и искат да минат за герои, като молят да бъдат изпратени на фронта, за да изкупели своите прегрешения! Фронтът не е място за укриване на престъпници, той е поле за борба и проявление на антифашисткия дух, за смазване и унищожение на фашистките изверги от типа на Продановци.

Майор Йордан Димитров Палашев — комендант на гр. Бояново. Сам признава, че е пре-

предал заповедта на командира си Добри Касабов за разстрелването на двама мирни граждани, уличени като ятаци, разстреляни от фелдфебела Маджарски, джелатина на полка. Този командир се преструва на невинен, смятайки, че, като е предал заповедта, не е извършил голямо престъпление. Но ние ще си спомним за неговото самостоятелно нареждане, в резултат на което бива убит един селянин от ефрейтора Стефанкин зад конюшната на ескадрона. А побоят, нанесен от подсъдимия върху заловените двама парашутисти руснаци е пълно потвърждение за вражеското отношение на офицера фашист спрямо нашите братя освободители.

Капитан Тодор Станимиров. — Липсва от подсъдимата скамейка. За нас обаче е достатъчно изнесеното от фелдфебела Маджарски, че Тодор Станимиров е разстрелял трима селяни и че е заповядал палежи и други убийства. Този подсъдим не се явява да отговаря пред съда, укрива се и смята, че ще избегне отговорността за своите престъпления.

Канд. подофицер Тончо Марчев Тончев и редник Найденов Вълков Йотов. — Тези подсъдими са имали нещастieto да бъдат под командата на осъдените вече по първия процес Козлов и Хаджи Стефанов. Тогава, когато двамата партизани, заловени живи, са били малтретирани и полумъртви изхвърлени пред бараката на въздушната станция, на тях им било заповядано да ги разстрелят, както те и свидетелят Коричков обясняват. Партизаните вече били почти безжизнени, когато те стреляли върху тях под угрозата на озверените началници.

Подполковник Коста Василев х. Янков — „кървавото джудже“, както са го наричали войни-

ците от трудовите войски. Пред нас е картината от разказа на Станчо Каранешев — кастрирания вследствие на мъченията младеж, който сужас си спомни тези жестоки минути от своя живот. А измисленият сандък-ковчег, взет от една китайска приказка и приготвен по поръчения на х. Янков, сужасното до подлудяване въздействие от капките вода, падащи върху черепа на затворения в сандъка, който е имал усета, че черепът му ще се пробие — това наистина е изобретение не на човек, а на чудовище.

Ние си спомняме за пихтиената маса, както се изразява Матео Георгиев за вида на задържания Пастърмаджиев, след побоя му, от вида на който свидетелят като часовой е припаднал.

Всичко това е достатъчно указание за жестоките побоища, които лично х. Янков е вършил или са били вършени по негово поръчение. И представите си този подсъдим посочва свидетели, които изкарват, че бил земеделец от крилото на Г. М. Димитров. А по същото време се гаври с подсъдимите, като им съобщава, че Севастопол паднал, тогава, когато те са били пребити от бой. „Земеделец“, който пред войниците по време на разстрелването на осъдения Светозар х. Илиев изнесъл слово, в което между другото заявил, че Светозар Илиев е враг и следва да бъде разстрелян и сам закачва парче бяла хартия като мишенка на мястото на сърцето на застреляния Илиев.

Поручик Любомир Георгиев Станчев — за този интелигентен офицер човек никога не би могъл да допусне, че може да бъде такъв страшен инквизитор. Той започнал да удря с линията по устата, както изчаса Пастърмаджиев, и продължил до разкървяване на устните му. Но с това той не

свършва. Това е било, както сам Станчев заявил, само „аперитив“ в боя.

Битият Марков изнася, че лично Станчев го бил с дървета; пускал електрически ток по тялото му; завръзвал главата му с черна кръвясала качулка и в това състояние го измъчвал до припадане. А часовият-свидетел по време на инквизирането на Пастърмаджиев изнесе, че при гледката, която представлявал Пастърмаджиев, не е могъл да остане спокоен, а припаднал. Явно е, че припадъкът не е от обикновена гледка, а от вида на нечовешки страдания.

Станчев наистина е враг, и то съзнателен, на народническото движение.

„Ти ще станеш комисар“, се обръщал той към Пастърмаджиев при инквизициите, и продължавал побоя дотогава, докато се получило счупване костта на ръката. Гнойсването стъпалата на Пастърмаджиев и операцията над същите са обикновено явление при инквизиционния метод за изтръгване на самопризнания.

Така се стига до делото срещу трудоваците, което завършва със смъртна присъда над Светозар Илиев — любимец на школниците-трудоващи.

Поручик Иван В. Косовски. И този подсъдим е бил усърден ученик на х. Янков. Гумата, дървото, юмруците, електрическият ток са били обикновено нещо в ръцете му при разпита на подсъдимите. Резултат от тези насилия е и скроената конспирация, по която осъждат на смърт Светозар Илиев. Завършекът на тази конспирация и церемонията по повод разстрела са изобретение пък на Косовски. Още през деня Косовски нарежда прогресивните войници от дружината да образуват бойната команда за разстрела. Така той поставя на

изпитание съидейниците на Светозар Илиев и ги прави негови убийци.

Упражненията за стрелба той провежда чрез специално поставена нишанка. Там той, както изнася Фандъков, държи слово: „Утре ще заминем за разстрела на Светозар Илиев, вие ще му пръснете черепа, така както беше пръснат черепът на народния генерал Заимов“.

Този фашистки изверг забравя, че за народния генерал Заимов по целия източен фронт бе спряна за една минута артилерийската стрелба в деня на екзекуцията.

Подофицер Иван Ст. Чокойски — бивш полицаи, настанил се на служба в 1-а трудова дружина, той става непосредственият инквизитор над всички задържани по конспирацията в дружината. Повече от два месеца Чокойски упражнява насилия над задържаните с всички средства. През неговите ръце минават и Каранешев, и Пастърмаджиев, и разстреляният Светозар Илиев, и всички останали, които и досега с ужас си спомнят за това „разследване“.

Той, разбира се, сега пред съда направи признания, че е нанасял бой, но не жестоко. За неговата жестокост обаче свидетелствуват достатъчно подутите и гнойсали крака на Пастърмаджиев, унищожените тестикнули на Каранешев и счупената ръка на споменатия Пастърмаджиев и други. До върха на цинизъма този професионален побойник — бивш полицаи — стига, когато навира главата на Станчо Каранешев в собствените му испражнения и го припуждава сам да ги лиже.

И сега той иска от съда да гледа на него като на оръдие на подполковник х. Янков! Нима и последното — лиженето на испражненията — е

било извършено по заповед на началника му? Очевидно, не!

Подофицер Цано Петров Вутов — мечкарят, както го наричат свидетелите. Разбира се, той е играл мечо хоро, но не на мегдана, всред село, а върху гърдите на задържаните по конспирацията в 1-а трудова дружина. В резултат на това скачане върху гърдите им е и принудителното изхождане на разследвания Станчо Каранешев. Но той има и други „способности“; той е хирург, разбира се не за да лекува, а за да реже живи части от тялото на разследваните, както е рязал ходилата на Каранешев.

Над всичко е забивал и игли под ноктите на задържаните; чупел им е пръстите в обратна посока. А на съпругата на Каранешев заявил, че щял да ѝ разспори корема, и вследствие на това, от уплаха, тя се освобождава преждевременно от плода.

Не напразно разстреляният Светозар Илиев, който е минал през валяка на мъченията на „Мечкаря“, в своя завет към другарите си зове към отмъщение.

Подполковник Васил Димитров — един от онези подсъдими, които след като признават, че действително са заповядали да се упражнят насилия върху задържаните подсъдими, по силата на заповедта на генерал Наков, сам, по свой почин, се саморазкритикува.

„Ние бяхме жертва на възпитанието и политическа реакционна просвета, на фашисткия метод на обучение в нашата войска; ние не познавахме околния свят, нито идеите и саможертвата на борците за народна свобода. Пред нас те бяха представени за врагове на нашия народ, и затова ние станахме оръдие на

реакцията“. Така подсъдимият отначало започна декларацията си. „Но когато нашите родни балкани, гори и поля се напълниха с борците за народни свободи — партизаните, ние почнахме да осъзнаваме грешките си и в навечерието на 9 септември и особено след тази дата прозряхме, че единственият път за спасяването на отечеството ни и народа е този, начертан от Отечествения фронт. Сега особено, когато на нас — офицерите се дава възможност за пълна политическа и всестранна просвета, виждайки нашите гнъсни дела в миналото, ние се отвърщваме и заявяваме, че ще следваме пътя на новата народна власт“.

Тази декларация не е само съчинение. Мнозина от войсковите командири, които не бяха потънали в кървави и жестоки престъпления, доказаха своята преданост към род и Родина. И днес те водят своите бойци в поход срещу хитлеризма и чертаят светлото бъдеще на нашето отечество. Те зарегистрираха редица крупни победи.

Такива командири съдът не може, освен да им върне свободата, за да могат да водят родната ни войска от победа към победа и да им се даде възможност за политическа самопросвета и усъвършенстване и овладяване на военното изкуство.

Капитан Марин Иванов Петров — сам подсъдимият изнася пред съда, че придружил Димитър Захариев до Дирекцията на полицията, очевидно за да упражнява върху него насилие във връзка с воденото дознание в Камионния полк.

Можеше ли той да постъпи така, тогава когато дознанието трябваше да почне и завърши в самия полк? Тука е именно съмнението, че Марин Петров, след като не е могъл да изтръгне призна-

ния от подсъдимия, е прибегнал до тази мярка, макар и по нареждане от по-горното началство.

Майор Димитър Петров Кокошков — бивш комендант на с. Говедарци и бивш директор на Държавната печатница.

Като директор на печатницата той е организирал следене и проучване на всички заподозряни работници. Сам признава, че е проучвал досиетата на работниците в Дирекцията на полицията, в резултат на което проучване са били уволнени група работници. Стар цанковист, още от събитията през 1923—25 е вилнеел в Самоковско. По време на комендантуването му в с. Говедарци е вербувал тайни сътрудници измежду селяните, чрез които е следел движението на партизаните и ятаците им. Когато пък залавят петте партизани, той е във връзка непрекъснато с убийците Пенджерков и Козлов. Лично разпитва задържаните партизани и в навечерието на ликвидирането им пожелал „добър път“ на самите убийци, като наредил и отпусането на превозното средство — влекача. Той наистина отрича участието си в убиването на въпросните партизани, обаче Клянов, Иванов и други свидетели го изобличиха. Наред с това сам признава, че партизаните действително са били отведени с негово знание и че като комендант не се е погрижил и не е взел мерки те да бъдат спасени.

Инж. Иван Иванов, бивш кмет на София. Кметувал през най-мракобесните времена за българския народ. Тясно свързан с тирана Петър Габровски и с золумците на Дочо Христов, той провеждаше профашистка общинска политика. Всъщност той бе единадесетият министър или некоронованият цар на София. Той се представи за

една незначителна административна фигура, която ни по-малко, ни повече провеждала нарежданията на правителството. И най-последният гражданин на столица София знае, че кметът на престолния град е политическо лице и тясно свързано с провежданата политика на правителството. Само това е достатъчно, за да се види, че подсъдимият е виновен за третата ни национална катастрофа и най-вече за жертвите, загубите и страданията на Столичното население. Даже и като провизор на градоустройството на столицата той е провел фашисткото разбиране за строежа на градовете. Отменяйки решението на общинския съвет за конкурсно участие на нашите и чужди урбанисти за създаването на план на София, той възлага изработването на плана на хитлеристкия агент Мусман. Както архитект Тонев установи, противно на твърденията на професор Стайнов, планът Мусман е съставен по принципа на така наречената пирамидална система, реакционно фашистката градоустройствена такава. Не случайно кметът възлага на фашизиращия архитект градоустройствения план. С този план инженер Иванов е целил създаването на един единствен център, който да бъде ръководещ в социално, културно, духовно и политическо отношение на останалите части на столицата, обитавани от работническите и занаятчийски маси. И строежът на отделните работнически жилища по ул. „Клементина“ (също дело на кмета) е пълно потвърждение, че той е почерпил поука от станалите събития в Виена, през 1933, когато блокхаузите станаха крепостта на австрийското въстание срещу настъплението на фашизма в Австрия.

Противна на пирамидалната система за градоустройството, както това изнесе и сегашният кмет Н. Бронзов, имаме така наречената социално-поли-

тическа система, при която се създават много центрове с свой културен, духовен и политически живот. Тази система кметът, очевидно, не е желал, защото при нея работничеството ще бъде групирани и ще може ефикасно да води борба срещу фашизма.

Случаят пък с откупването на електрическото дружество от белгийската компания е пълно потвърждение за плуването на бившия кмет в немски води. С тази сделка той е ощетил вече Софийската община с 290,000,000 лева. Макар и да е знаел, че сделката ще бъде по право нищожна, той с съдействието на немското командване сключил сделката и платил грешните 290,000,000 лева. Пълно потвърждение за това ощетяване имаме от Димчо Соколов и д-р Петков. Името на подсъдимия се преплита и в така наречената афера Кастерманс. Димчо Соколов изнесе, че в общинската управа по тази афера са потънали около 6,000,000 лева. То се знае в чий джоб са отишли. А какво да кажем за премахването на улиците „Евлоги Георгиев“ и поставянето имената на водачите на фашизма Хитлер и Мусолини? И това ли не е провеждане на фашистка политика? Връзките му с Бекерле, посещенията му в Германия, общата снимка с Чандра Бозе, немският агент на Далечния изток, премирането на общинския план за общинска постройка на Хитлеристкия архитект и ред други негови прояви са пълно указание за неговата фашистка дейност. Той носи пълна отговорност за жертвите и загубите от бомбардировките над София. Още от 1938 той е спънал постройката на обществени скривалища, а през време на войната той хвърля 260,000,000 лева за постройката на така наречените гробници-окопи, в които никога не посмя да се подслони. А от 9 февруари 1944 на него се възлага изцяло защитата

на София; той не само че не позволи, но забрани евакуирането на стоките и ценностите и с това ощети народното ни стопанство с милиарди левове. Наистина, той е последователен в своите излияния в стихотворението си, написано след бомбардировката на 10 януари 1944, с което призовава: „хвърляйте бомби, ние ще се крием в катакомби“. Хитлеристкият герой обаче се криеше в дълбоките скривалища на Панчарево, а Столичното гражданство тичаше обезумело, търсейки спасение. „Само страхливците бягат“, държи реч пред общинските чиновници кметът на 17 януари 1944, при наличието на петнадесетте овъглени трупа. А речта му по Нова-година, изнесена в вестник „Днес“, ясно потвърждава неговата провокаторска роля за жестоките нападения на съюзническите авиони.

Разбира се, той до край е вярвал в германската победа. Само така може да се обясни изпращането на подаръци, тютюн и др. на германските войници от страна на Столичната община. Известни са изявленията му след връщането му през м. август 1944 от втората му родина Германия, че Третият райх има неизчерпаеми извори от материални и човешки сили, които се придвижвали към източния фронт и че победата ще бъде за хитлеризма.

Капитан Стойчо Борисов Цонев — този подсъдим е изпаднал под командата на вече известния от миналото дело полковник Монеv и подполковник Пенчев. И двамата големи терористи в Пиротския край.

Нему се изпраща задържаната селянка Десанка, от участъка на подполковник Пенчев, с заповед да я ликвидира. Цонев обаче не само че не я ликвидира, но не я и предава на своите войници да я разстрелят, а я препраща при по-горното началство,

като по такъв начин не извършва заповяданото убийство.

Други данни във връзка с него при съдебното дирене не се изнесоха. Наистина, в района на полковник Монеv, където и той е служил, има редица извършени убийства, но капитан Цонев не е установено да е участвувал. Положението при случая с Десанка, както и освобождаването на други осъдени, когато е имал възможност, показват, че той не се е подал при провеждане на противозаконните заповеди.

Поручик Иван Григоров Илиев — този подсъдим също така е служил в полка на полковник Монеv. Сам прави признания, че е препредал заповед за разстрелването на задържани десет души мирни граждани, от които той освободил трима. Останалите седем са били разстреляни по заповед на капитан Чачев, която той препредал.

Към това трябва да се прибави и опожаряването на една къща в Пиротския край.

Това негово признание е достатъчно, за да смете съдът, че наистина има вина и че следва да носи своята отговорност по Закона за народния съд, толкова повече, че препредава изпълнението на една противозаконна заповед, при която има избивания на мирни граждани.

Подпругик Александър Желязков Василев. — И този подсъдим е бил в района на Пирот, под командването на бандита Монеv. Той признава своето престъпно поведение. Изпълнил бил заповедта на полковник Монеv да разстреля най-напред една девойка, за която Монеv разправя, че била „паднала жена“, тъй като живеела с партизаните, тогава, когато тя е била една от деятелките за своята народна свобода.

След това идват признанията му за избиването на други 11 души, които лично той с шмайзера си разстрелял. Наистина, едно чудовищно деяние и изненадващо признание. Може би подсъдимият чувства тежестта на престъпленията си и бърза да спечели поне милостта на Народния съд, за да му пощади живота, тогава, когато той не е пощадил тоя на нещастните си жертви.

Ние го чухме на два пъти да се разкайва, като не пропусна и да декларира, че е готов дори да се бие на фронта срещу немските бандити, заявявайки, че по този начин желае да изкупи прегрешението си. Можем ли обаче да възприемем неговата теза за правдива, тогава, когато да бъдеш боец на фронта срещу фашизма е подвиг, а не изкупление на грехове? Фронът няма нужда от престъпници, а от предани и челни бойци, които не само да разгромят и унищожат фашистките пълчища, но, окичени с ордените на храбростта и отличията на победата, да бъдат и знаме на поколенията и залог за светлото бъдеще на изстрадалото ни отечество.

Подпругик Васил Иванов Попов. — И на този подсъдим съдът ще реши съдбата въз основа на признанията му, направи при съдебното дирене.

Както той обяснява, извършил убийството на един сърбин по заповед на началника си, капитан Ботев. Може ли обаче да го оневини изпълнението на една заповед, която е явно престъпна и за която офицерът, който е изучавал Дисциплинарния правилник, знае, че ще трябва да понесе санкциите даже на Военно-наказателния закон?

Подофицер Вълко Тодоров Вълков. — Липсва от подсъдимата скамейка. Под командата на поручик Алексиев и капитан Чачев, както това бе

изнесено и при другия процес, той участва в разстрелването на тримата от село Храбърско, обвинени като саботьори, че са прерязали телефонната жица.

Капитан Горчилов — командир на 1-а ловна дружина. Името му се носи из целия Пиротски край, както свидетелствува поручик Алексиев, като име на голям терорист. Още в първия процес подполковник Тотоманов и всички негови подчинени изнесоха за избиването на мирното население в този край, за изгарянето на цели села — Червенци, Червена ябълка, Модра стена и др. Тотоманов, бившият му командир, сам се възмущавал от него заради безграничната му жестокост. 1,500-те убийства на мирни граждани; ограбването на добитък; изгарянето на покъщнината и домовете на мирното население са все негови дела. Частта му е била същинска орда от разбойници. За него спокойно може да се каже, че не е офицер командуваш войскава част, а бандит, предвождащ фашистка шайка. И вътре в пределите на родината си той участва в палежи и ограбване на добитък от заподозряни в ятачество мирни селяни: случаят в с. Батулия, Софийско, където запалват една къща и задигат в чували агнета, необходими му за пир след леснопожънатата победа.

Полковник Иван Клисуров — полковник от запаса; мобилизиран и изпратен в Лесковац, той провежда акциите „Буря“ и „Удар“; подпалва селото Орляне и, застанал в една къщичка със своя адютант Сергиев, наблюдавал пламъците на предизвиканите от него пожарища. Той сам признава, че е издал заповед, по силата на която адютантът му, поручик Сергиев, е убил баща и син и други трима мирни сръбски граждани. Макар и да прехвърля

вината върху вече осъдения полковник Стоянов, получил прозвището от самия Клисуров „Злото“, за избиването в с. Орляне на повече от 50 мирни граждани, все пак, ако той лично не е участвувал, то свидетелят Игнатов потвърждава, че той е провеждал това избиване. Това провеждане е голямо престъпление, особено като се има пред вид, че имаме налице един командир от голям чин, а най-вече, че се е бил отделял от казармения живот и е можел що-годе да опознае гражданския такъв.

Над всичко стои и опожаряването на петте села в Лесковско, за което говори свидетелят д-р Игнатов. В едно от тях, а именно Белановац, след като подпалват селото, когато една от жените се моли да не запалят къщата ѝ, тъй като в нея е имало труп на умряло дете, полковникът не спира заповедта, и детето изгаря заедно с къщата. В същото село, пак по нареждане на Клисуров, най-малко не без негово знание, стават избиванията на около 70 — 80 мирни селяни от арестуваните такива над 200.

Подпоручик Васил Сергиев — адютантът на полковник Иван Клисуров. Един младеж, който наистина е придобил качествата на най отвратителен хитлеристки бандит. Достатъчно е да се спрем на признанията му, че действително убил бащата и сина по заповед на Клисуров. А като притурим и опожаряването на петте села; неговото наслаждение от гледката на пожарищата; личното му участие в подпалването на къщата с мъртвото дете в нея; избиването на групата селяни с Белановац, което той извършва със собствения си шмайзер, и разстрелването на повече от 50 мирни граждани в с. Орляне — тези проявления са едно указание, че имаме пред себе си един зловреден

тип. Не само показанията на Клисуров и неговите собствени самопризнания, но и заявленията на редица свидетели, между които и тия на д-р Игнатиев, доказват, че този младеж е стигнал до крайния предел на човешката престъпност.

Стефан Ганев — подпредседател на Съюза на запасните подофицери. Ние си спомняме думите на генерал-майор Христо Стойков, че организацията на Съюза на запасните подофицери е била винаги шовинистична, реакционна и профашистка. А самият управителен съвет е водил тази организация на борба срещу всичко прогресивно и демократично. Разбира се, че подсъдимият, като подпредседател, е провеждал тази политика и носи пълна отговорност за делата на Съюза на запасните подофицери.

Стефан Ганев се опитва да се представи пред съда за аполитичен и организацията на запасните подофицери за неутрална. Подофицерите обаче, както това се изнесе от свидетеля Хр. Стойков, а то е и ноторно за българската общественост, винаги са били активни борци срещу партизаните и Отечествения фронт. Те са имали дори и свой мобилизационен план за тази борба. Организацията е отделила команди от подофицери в услуга на полицията и контрачетниците. В такъв дух са издавани окръжни и ред печатни издания от управителния съвет на Съюза на запасните подофицери, чийто подпредседател е бил подсъдимият. Обясненията на Ганев са наистина приторени. Няма да се намери просветен българин, който за периода до септември 1944 да не знае, че Съюзът на запасните подофицери се е занимавал с политика и че тази организация никога не е била аполитична, както това иска да докаже подсъдимият. Злините, причинени от същата организация, датират още от годините 1923/25, когато Ганевци,

Робевци и др. участваха в избиването на въстанияте работници и селяни. Това те продължиха и през периода от 1941 до 9 септември 1944.

Не може Ганев да не носи отговорност за злините, сторени от организацията, начело на която той стоеше, като подпредседател и дясна ръка на бившия ѝ председател Йосиф Робев.

Полковник Първи Георгиев Христов, от управлението на трудовите войски, е бил изпратен в гр. Шумен. Там, както той сам признава, е упражнявал натиск върху своите подчинени за разкриване на конспиративна организация през 1943. Той не се задоволява с натиск, а сам участва в инквизициите. Достатъчно е да си спомним разкриването на една страна лице на войника Стефан Генчев; последният, след като е бил вързан с въже в един сламеник, по нареждане на Христов и с негово участие е бил бит с юмруци, дървета и други предмети по главата и тялото. След тази жестока операция младежът и днес е с изкривено лице. Скачането с ботушите върху гърдите на подсъдимия е било обикновено нещо за полковника, както това се доказва от Бойчо Димитров, Руси Русев, Марин Розатиев и др.

Ужасите, които са изживявали подсъдимите и техния правдоподобен разказ са за обикновения човек наистина една фантастична приказка. Но след като подсъдимият допълнително с писменото си изложение прави признания, за нас те са една печална действителност. В своето изложение полковник Първи Христов казва: „Изнесеното пред вас от войниците е вярно в по-голямата си част; аз наистина дадох много лош пример на своите подчинени. Но това се дължи на натиска от полковник Рогозаров, генерал Ганев и най-вече, на заблудата,

която беше насадена у мен от пропагандата, разпространявана всред войската от бившите фашистски правителства“.

Може ли обаче да приемем, че това разказание е резултат на дълбоко проникновение в развитието на човека или е резултат на стеснителното положение, в което е изпаднал подсъдимият пред угрозата на тежката присъда? Безспорно—последното!

Капитан Цоньо Неделчев Цонев — на-товарен от полковник Първи Христов да води дознанието по конспирацията в 4-а трудова дружина, в гр. Шумен. Той сам признава, че „поплясквал“ заподозрените. Това негово признание обаче е непълно и неточно. Не само че Цонев ги е биел с юмруци, с дърво, но им е пускал и електрически ток по тялото — както разказва Яне Иванов, който, наред с това е бил вързан на сноп и бит безжалостно с тояги. Ходилата на същия са били дори гноясали, та е ставало нужда да бъдат изрязвани за изтичане на гноята. Освен това Георги Георгиев е бил бит по лицето дотогава, докато е почнало да тече кръв. А изобретението на вече познатия по дялото Янков — подсъдим за софийската конспирация — „ковчега“, направен по разказа на една китайска приказка, Цоньо Цонев го прилага на практика. Върху главата на задържания войник в този ковчег се пускат капки, които предизвикват в жертвата представа за пробиване на черепа. Ужасна представа, пред която и най-здравите нерви на човека ще бъдат разстроени и неговите умствени способности — поразени. Може ли при това положение капитан Цоньо Цонев да смята, че е извършвал само формално дознание, с „поплясквания“? Очевидно не!

Трудов подофицер Стою Петров Стоев-Петър Неделчев Тодоров, санитарен подо-

фицер Стефан Димитров Щерев, Стоян Маринов Стоянов, Дамян Александров Ботушаров, Петър Йорданов Петров, Георги Захариев Огнянов, Иван Янков Узунови Тодор Стайков Пехливанов — подофицери и школници от школата за санитарни подофицери.

Като ги погледне чозек, ще си помисли, че това са младежи, които са се отдали на науката за лечение на човешкото тяло. За голямо съжаление обаче профашистката и легионерска пропаганда у нас не само е поразила душите на тези млади хора, но е направила от тях и гадни престъпници, ако не и непоправими такива. Сами Първи Христов и Цоньо Цонев казват, че това са челните им помощници в инквизициите над задържаните школници. А Яни Янев, Бойчо Димитров, Георги Георгиев и други заподозряни, минали през техните ръце, ни разказват ужаса, на който са били подлагани: завиване под одеялото на железния креват; налагане непрекъснато с тояги до изхождане по малка нужда, и те не само че не са се стряскали от злодеянието, но и са измислили и надпис на една от употребяваните дебели тояги. „Не се напикавай“... Наистина, това е било „конституцията“ на тези легионерски дейци, водени и възпитани от водача им Иван Дочев, който между другото се е подвизавал из онзи край.

Поражението на легионерската идеология е голямо, най-вече у подсъдимия Щерев, който е бил един от челниците легионери при побоищата над подсъдимите, както и у Стоян Маринов, така наречения „бръснар по сухо“. Той бръснал задържаните без вода и сапун с вече употребявани ножчета. Този Маринов не бил само бръснар, а и „факир“, който карал подсъдимите да въртят дясната или лява ръка в продължение на часове така, че същите са изпа-

дали в състояние на полудяване. Върх на неговата поразена фантазия е принуждаването на един от подсъдимите, а именно Бойчо Димитров, да онанира пред всички останали.

Над всичко стои обаче систематичният побой с всички възможни средства, нанасян от посочените подсъдими върху задържаните войници в продължение на повече от два месеца, като всяка вечер те са се редували.

Петър Ив'анов Амзел.—Като началник на отделение в Дирекцията на полицията е школувал дълго време в борбата с комунистическото движение.

По-късно подполковник Куцаров го назначават инспектор в РО 2.

И за най-непросветения гражданин е известно, че бившето РО 2 беше лаборатория за измъчване на задържани и заподозрени в комунистическа дейност, с всички инквизиторски методи на Средновековието и на модерните инквизитори от наше време. Може ли инспектор на РО 2 да е безучастен тогава, когато бива назначен, като опитен полицай, очевидно с задача да приложи полицейските методи на отдел „А“ от бившата Дирекция на полицията за борба с комунизъма?

През времеслуженето на подсъдимия в РО 2 ние си спомняме, че са минали през това отделение между многото и Юлия Огнянова, Асен Чаръкчиев, Асен Дацев, сестрите Драгиеви, от които една — Анна Драгиева, е починала от мъченията, извършени от подчинените на подсъдимия Амзел.

Капитан Йордан Константинов. — Неговото обвинение е за побоища над задържаните в 1-и и 6-и полкове през 1942. Това той не отрече;

нещо повече, дори онова, което обвинителството не знаеше — начина и метода на инквизицията — той описа така картинно и убедително, че не може да не се повярва на разкаянието му.

Наблюденията в тази насока бяха безпогрешни, защото Константинов, не само е осъзнал деянията си, но е и разбрал, че неговото тогавашно поведение е резултат на системата на възпитание и образование, насаждана дълго време от фашистките агенти в казармата и всред народа. За това той днес декларира, че се нарежда в редиците на съзнателните отечественофронтовци, които водят борбата срещу враговете — хитлеристите вътре и вън от войската.

Наред с това, в първата фаза на борбата срещу немския окупатор, не напразно той е получил орден за храброст. Декларацията му бе искрена и затрогваща и не може да не му се повярва. Нека се погледне на прегрешенията му като на такива, които са детерминирани от средата, в която той по преди се е развивал и оформил.

Подпоручик Стойчо Стоянов Стамболийски — в селата Беляново и Беляче (Югославия), след като имало престрелка с партизаните, както това се изнася от годеницата на Стамболийски, Цветана Христова, той насъбира мирното население на куп и започва да го малтретира с тояга. Лично нанася побоищата, а след това предава мирните селяни на войниците за жестоко малтретиране.

След като разпитал задържания баща на дъщерята-партизанка, която избягала в планината Пора, подсъдимият убива не само бащата, но и други четирма мирни селяни. Озверен от окървавяването, той, както изнася годеницата му Христова, се на-

пива. Но до тук Стойчо Стамболийски не спира. От задържаната група селяни извежда нещастниците двама по двама и ги разстрелва от упор в главата, като поваля трупове им един върху друг. Така той е разстрелял не по-малко от 50 души.

Какъв престъпен и фашизиран офицер имаме пред себе си, можем да се поучим от факта, че Цветана Христова е кършила ръце и го е молила да не посяга поне върху жените майки. Но Стамболийски е убивал и майките в присъствието на децата им. Той е отишъл обаче още по далече в озверението си. Подавайки пистолет на годеницата си, Цветана Христова, той я заставил и тя да убива. И действително, последната уплашена от уверения и окървавения си годеник, е стреляла в гърба на тримата от наредените четирма селяни и ги е убила.

Подполковник Милан Костов — началник на 1-и резервен интендантски склад, Цариброд. Той се е занимавал с полицейска служба и винаги и навсякъде се е показвал като борец срещу отечественофронтовците. Разбира се, това е резултат на неговото участие през 1923/25 в избиването на тогава въстаналите селски и работнически маси. За това го виждаме да изпраща интендантската си част в борба с партизаните, а също и да иска подсилване на неговата част, за да воюва срещу въстания югославски народ. Наред с това е заявил, че е приготвил два револвера: с единия да убие комунистите, а с другия себе си — тогава, когато дойдат съветските войски. И действително, след 9 септември Костов е направил опит да се само-накаже.

Неговото поведение, прочее, към прогресивните граждани е било хитлеристко. Не веднаж той

е заявявал, че ще изяде всички комунисти, като фигуративно е показвал това с устата си, — „ам. ам...“

Капитан Тодор Николов Жеков — сега на служба при хитлеристите в Германия. Народът казва: „Крушата не пада по-далече от дървото...“ Син на прогерманския агент генерал Жеков — бивш главнокомандуващ през войната 1915/18. Възпитан от баща си в немски дух, и той минава в служба на Райха. На дело и слово той провежда прогерманската политика против отечествените интереси.

Генерал Христо Козаров — бивш командир на 27-а пехотна дивизия от I български окупационен корпус. Достатъчно е да си спомним неговото фашистко поведение при разпита му от съда. Козаров не се посвени да каже, че е бил длъжен да изпълнява заповедите на командира на корпуса, генерал Асен Николов, за избиване на мирното сръбско население в района на Лесковац, Прокупле и Куршумлии, обяснявайки, че то, мирното население, все таки е подпомагало партизаните. Неговото нахално хитлеристко поведение стигна до своя връх с обяснението му, че дори и сега нашите войски на унгарския фронт вършат същото. Хитлеристки бандит не само от вчера, но и понастоящем. Но когато му бе поставен въпроса, колко избити има в района на дивизията му, той се задоволи да заяви, че само предавал заповедите и не се интересувал за това, дали са изпълнявани, като дори има нахалността да каже, че той не знае да има избити от мирното население.

Възмутени от поведението на всевластния в миналото генерал-командир на 27-а пехотна дивизия, неговите подчинени — полковник Клисуроз, подпоручик Добринов, подпоручик Драгошин Захариев и др. — подвизавали се в района на неговата дивизи-

зия — скочиха от местата си като ужилени и го избличиха.

Не казахте ли, че „Един сърбин по-малко на земята ускорява нашата и немска победа . . . ? Не давахте ли писмени заповеди и списъците на мирното население, което ние трябва да залавяме и унищожаваме?“

Тогава подсъдимият бе принуден да заяви, че давал заповеди за избиване на мирното сръбско население, защото то все пак можело да се яви с оръжие в гърба на неговите части.

Като резултат на това му поведение от неговата дивизия се разбунтували войниците и образували отряда „Георги Димитров“ от 270 войника, борци срещу българските и немски окупатори на югославянска земя. Как подсъдимият е посрещнал това, наистина, изключително събитие, се вижда от показанията на д-р Игнатов. Генералът е получил съобщение за образуването на отряда в момента, когато бил на гуляй в с. Прекопчелица, Прокупленско. Като репресия за това неприятно съобщение веднага наредил да бъде изгорено сръбското село. Същият е заповядал изгарянето и на много други села в района на неговата дивизия.

И наистина, прав е свидетелят Игнатов, като казва: „Пратете го в Сърбия и бъдете уверени, че Козаров ще бъде удавен от сълзите на майките, жените и децата на загиналите мирни граждани и селяни . . .“ А заявлението на подпоручик Добринов, че генералът е дал заповед да се избият 2,000 югославяни по време на акциите „Буря“ и „Удар“ попълват хитлеристкия лик на подсъдимия, който не може да се извини, че е провеждал заповеди на командването, защото сам той е командир на дивизия, който има право да издава заповеди и да пазира престъпни такива,

III

Народовъстаническият дух и възраждането на българската войска

Реакционните и фашистки сили в нашата най-нова история, възглавявани отначало от Фердинанд, сетне водени от Борис III и неговата клика, разяждаха духа на войската. Те я разложиха, като я отклониха от нейното възрожденческо и хайдушко начало. Срещу този процес обаче новите възрожденци паралелно даваха своя отпор. Това начало трябва да се отнесе към войнишките бунтове през 1913, тогава, когато се яви съпротивително движение срещу политиката на Фердинанд, а някъде се образуваха и войнишки комитети (случая в Михайловград, Белоградчик и другаде). Това докара бързото ликвидиране на Междусъюзническата война.

През време пък на Първата световна война войниците, с част от офицерството, насноваха цялата войска с тайни войнишки комитети. Тези комитети вече имаха по-определена физиономия. В тях се четеха предимно изданията на тогавашните Теносоциалистическа партия и на Земеделския съюз, които водеха борбата срещу прогерманската политика на Фердинанд. В тази борба се дадоха доста жертви. Бяха хвърлени в затворите дейците и водачите. Така попаднаха в затвора Георги Димитров, Александър Стамболийски и др.

Към края на Първата световна война тези войнишки комитети започнаха да съществуват полулегално. Тяхното израстване не можа да бъде спрянито от раздел III от военно-наказателния закон, нито от другите драконовски мерки. Тогава българският народ почна да се осъзнава като славянско чедо и бързо се ориентира против германския кайзеризъм. Само погерманченото офицерство и кликата на Фердинанд противодействаха. Дойде и т. н. разгром при Добро поле и разбунтувалите се войници, напуснали фронта, тръгнаха към София, за да

търсят отговорностите от виновниците за националната катастрофа. Стигна се до т. н. Владайско въстание през септември 1918. Начело на това въстание, между другите, бяха застанали и зверски убитите по-късно от Борис III земеделски водачи Райко Даскалов, Александър Димитров и др. Въстанието беше потушено и войнишките комитети се разпаднаха.

Настана периодът от 1918/23. В казармата, предимно в войнишките маси, вееше възрожденски народовъстанически дух, който беше и организационно закрепнал в цялата страна. Но в командния състав остана отровата на кастовия дух на Фердинанд. Правителството на Стамболийски онаследи разрухата след войната. Пред него стоеха огромни социални и национални задачи. То нямаше ясна представа за действащите обществени сили, за производствените отношения и не отчиташе икономическата мощ на финансовия капитал. Финансовият капитал, ръководен от Борис III, неговата клика и др., бе основата на нашето държавно устройство. Тогавашното правителство не виждаше, че отпорът, който му се даваше от така наречените стари буржуазни партии и реакционната офицерска лига, не е спорадичен, а има своите корени в икономическата структура на нашето време. И затова вместо да се залови за по-коренни икономически преобразования, то търсеше злото в поведението на градската интелигенция, запасното офицерство и др. Така, то не можа да хване ръководството и на народното офицерство и затова реакционната част от офицерството, така наречените „лигари“, като оръдие на финансовия капитал, доби почва всред тогавашното офицерство и то, като оръдие на финансовия капитал, готвеше своя удар върху Стамболийски за разгромяване на работническото и

селско движение у нас. Все по това време бе създадена оранжева гвардия. Отначало с тясно партийни задачи, поставени от нейния създател Райко Даскалов, впоследствие тя всъщност се развиваше, като войскава единица за борба срещу реакционния дух в командването на нашата войска. И действително, кадрите ѝ взеха активно участие в съпротивата на 9 юни 1923, заедно с надигналите се тогава селски и работнически маси. Типичен пример в тази насока имаме в Плевен, Кнежа, Оряхово, Килифарево и другаде, в съпротивата дадена от двете народнически организации БКП и БЗНС.

След това настъпи и септемврийското въстание през 1923, водено от народния водач и борец срещу фашизма Георги Димитров, заедно с другарите му Васил Коларов, Гавраил Генов и др. . . . Тогава българският народ турри началото на новата народоустанническа войска. Образуваха се бойните отреди в Врачанско, Старо-Загорско и други области. Начело на тези отреди застанаха новите възрожденци, между които и Метковският поп Андрей, който, след като води неравен бой с своя отред, попадна в плен и сам окачи въжето на врата си. Там получиха своето войнишко бойно кръщение много от сегашните войскови командири. Борбата бе тежка, въстаническите части водеха дълга борба из Врачанския и Родопския край и другаде из страната, докато затихна към 19 април 1925.

От тогава, както всред народа, така и във войската, се почна упорита нелегална дейност. Тази дейност във войската се изрази предимно в анти-милитаристична пропаганда чрез така наречените наборни войнишки комитети. Тези комитети носеха и насаждаха антифашисткия дух в армията. Царедворското фашистко офицерство поведе жестоко

пресладване срещу тях. Занизаха се процесите през 1933, 1934, 1935 и др. години в Пловдив, Пазарджик, Шумен и другаде, където имаше войскови гарнизони. Тогава избесиха и разстреляха войници в Хасково, Пловдив и на други места. Загинаха свидни бойци, като Войков, Лютибродски и др., но борбата не спря. Макар че по-голямата част от офицерството плуваше в профашистка вода, все пак за водене на тази борба от страна на Борис III и висшето ръководство в армията, беше създадена специална школа за подготовка на фашистски пропагандатори. Но и това не спря потока на народническите сили. Те изтърбушваха фашистката преграда.

Особено през времето 1941—1944 се формираха тайни войнишки отечественофронтовски комитети. Тези комитети в много от гарнизоните бяха жестоко смачкани от хитлеристките палачи. Занизаха се непрекъснати разкрития на конспирации в казармите, масови избивания със съд и без съд. Загинаха много достойни борци на отечественофронтовска България, но антифашистският фронт даваше вече своя отпор. Появилите се из гори и балкани народоустаннически отреди нарастнаха в дружини и бригади. В тях навлязоха челните борци на отечественофронтовците. Народът виждаше в тяхно лице своите спасители, а войнишката маса — свои бойни братя. Стигна се до там, че цели села и области пламнаха в борба с немския окупатор и фашистките угнетители. Така се образуваха Трънската бригада, под командването на генерал-майор Славчо Трънски, бригадата Христо Ботев, под ръководството на зверски убития генерал Владо Тричков, Баташкият отред, Габровският партизански отред, партизанската бригада Чавдар и други, действията на които бяха обединени и ръководени

от Върховния на щаб народновъстаническите партизански войски. Всички те, със своята борба повдигнаха антифашисткия дух в българския народ.

По това време една макар и малка част от българското офицерство, което се бшае окончателно обезверило в победата на германския хитлеризъм, почна макар и плахо да търси контакт с антифашистките сили. Това беше признак, че и офицерството, което до този момент в болшинството си се грижеше за своето благополучие, почна да осъзнава пагубното влияние на продажната прогерманска политика във войската.

Това негово осъзнаване бе неорганизирано, то се проявяваше повечето в търсене и лутане, отколкото в влизането в рамките на антифашистката борба. И с това си поведение тези офицери до известна степен помагаха на народновъстаническите сили да водят борбата срачу немския окупатор и неговите вътрешни агенти. А в навечерието на 9 септември 1944 бяха спечелени някои командири от танковия полк, 1 инж. полк и др. части. По този начин се даде по голям импулс на народновъстаническите войски да водят своята борба.

Те, народновъстаническите войски, са новите възрожденчески войски на славния славянски и народнически дух в българската войска. Тяхната борба, съгласувана с тази на българския народ и на патриотичната част от българското воинство, вдъхновена и подпомогана от непобе матата Червена армия, изведе до народното въстание на 9 септември 1944, което окончателно ликвидира с прогерманската политика на Борис III и неговата клика. Народното въстание тури край на прогерманската политика и във войската. То наново сцели народ и войска и възвърна любовта на народните маси към армията. То повдигна духа на войската, която заре-

гистрира нови и славни страници в най-новата си история: победите при Страцин, Куманово, Ниш и другаде. То обнови армията, която прерастна в народна, и разби и прогони хитлеристките пълчища от Балканския полуостров. С това българската войска тури начало на побратимяването на славянските народи. А патриотичната част от българското офицерство, останала във войската, и днес продължава да я води към победи.

Като съдим в лицето на посочените престъпници онази част от офицерството, която докара народа и войската ни пред прага на третата национална катастрофа, нека ми бъде позволено да се спра на някои съществени моменти във връзка с доизграждането на новото възрожденческо начало в нашата войска. И сега някои прогермански и профашистски агенти вън и вътре в армията се мъчат да спрат развитието на нашата нова народна войска. Те хвърлят интриги всред командния състав, като тази, че отечественофронтовската власт е против старите офицери. Но това е долна интрига. Всяка войска се нуждае от квалифицирани офицери, а за възрождената нова войска са нужни технически подготвени и просветени командири. Нека не се забравя, че голяма част от старото офицерство беше под влиянието на прогерманската и профашистка пропаганда. Една част от него, в своето умопомрачение, бе стигнала до там, че вярваше в резултатите на новото оръжие, което обещавахе пропагандата на Гьобелс. Тази вяра отиваше дори до там, че се забравяха основните принципи на военното изкуство, за да се стигне до наивната вяра, че германците ще запалят Ламанша или пък ще унищожат съветските войски в един ден. Забравяше се силата и мощта на демократичните сили.

Тази сляпа вяра се дължи между другото и на липсата на политическа просвета в самия командирски състав. Затова изникна и се създаде помощник-командирският институт след народното въстание на 9 септември 1944. Помощник-командирският институт изигра и ще играе грамадна роля за заздравяване духа на нашата войска. Той с нищо не уврежда командира на частта, напротив, подпомага и утвърждава неговата власт. Това особено пролича в първите дни след 9 септември, когато обезверената войнишка маса не искаше войсковите командири заради тяхното поведение в миналото. Смущението пък, че болшинството от помощник-командирите са от народовъстаническите дружини, е само указание, че тези командири са челниците в борбата за националната ни независимост. Не остава друго, освен и самите войскови командири да ги следват в изработване на своя политически и обществен миросглед. Новата народна войска иска не само технически подготвен, но и политически просветен командир. Народното въстание на 9 септември можа да възвърне духа в нашата войска и да я запази целостна, да я направи годна за големите задачи, които ѝ предстоят и да я издигне до висотата на достоен сътрудник на Великата червена армия в похода ѝ към Берлин.

Една значителна част от командирите са осъзнали вече своите нови задачи. От само себе си се разбира, че има, макар и единици, които не са се очистили от кастовите си и хитлеристки настроения, макар че сега на българския офицер му се дава пълната възможност за политическа и всеобща просвета и за повдигане неговия материален и духовен уровень. Някои от тях, замаяни от шеметния ход на събитията, стоят на кръстопътя и не виждат живителния поток на народовъстани-

ческият дух в новата народна войска. И едните и другите ще трябва час по-скоро да се самосъзнаят, като войскови командири, да застанат начело на частите си, да дигнат високо главите си и с горди стъпки да тръгнат в борбата срещу прогерманските агенти и хитлеристите у нас и в чужбина. Със старото, чуждо, хитлеристко немско влияние се ликвидирва, твори се новото, народно начало в българската войска. Казармата за народа не е вече страшилище. Войската е място за подвизи и героизъм. Народът заобича войската, и настана времето, когато отново младежи и девойки с песни и радост отиват в редовете на войската.

Ние живеем времена, в които се решават съдбините на цели народи. Строят се велики дела, а за тях са необходими големи жертви. Трудностите са налице. Прогерманският и фашистки дух не е напълно изкоренен в нашата войска. Той е провеждан дълги години с всички средства на пропагандата. Той е поразил душите не само на подсъдимите, но е смутил и потъмнил съзнанието и на някои, които са въвн от процесите. Затова, господа Народни съдии, с вашата присъда вие не само ще осъдите днешните подсъдими, но ще осъдите също така порочното минало и колебливото настояще, вие ще посочите освен това и светлото бъдеще на славната наша родна войска, която ще лети заедно с братските славянски войски, водени от славната и непобедима Червена армия, под върховното ръководство на великия пълководец маршал Сталин към окончателната победа над световния враг — хитлеризма. Така, тя ще се възроди напълно и стане действителна народна армия, бранеща единствено народните права и интереси.

ПРИТУРКА

Последна дума на подсъдимите
и присъдите по двата процеса

Уважаеми г-н Председателю, г-да Народни обвинители, г-да Народни съдии.

Позволете ми от името на моите другари — военни чинове, които бяха изправени да отговарят за своите противонародни деяния, да Ви изкажа нашата голяма войнишка благодарност за проявената към нас човещина и великодушие при настоящия процес. Наистина, само българският народ, чрез вас — неговите представители, може да постъпи така великодушно.

Господа Народни съдии, ние военните чинове, благодарение на нашето възпитание и условия на войнишката служба, отдадохме нашите сили на бившите режими. Ръководени от неясни, замъглени и неправилни идеали и цели, за голямо съжаление нашата дейност бе насочена срещу интересите на българския народ. Особено в последните години ние съзнателно и несъзнателно бяхме оръдия на една противонародна политика и на създадените от нея условия, поради което се отзовахме на подсъдимата скамейка.

Сега, когато имахме възможността да се осъзнаем, когато ни се посочи истинския път и истинските идеали на българския народ, ние сме готови с удвоена енергия — според нашите възможности и сили, да дадем всичко за нашия народ, чиито деца сме и ние.

Господа Народни съдии, ние започваме нов живот. Живота си ние дължим чрез вас на българския народ. Този живот ние с радост и готов-

ност ще дадем за него, тогава, когато се наложи, безразлично дали сме в затвора или на свобода. Първите ще изпитват мъката, че не ще могат веднага да заработят. Но те ви уверяват, че даже и в затвора ще стоят здраво зад Отечественофронтовската власт, а когато им се даде възможност — с радост ще дадат живота си за своето отечество.

Господа Народни съдии, от името на моите другари аз ви уверявам, че ние ще направим всичко, за да оправдаем вашето и това на българския народ великодушие. Ние даваме пред вас и българския народ обещанието, че никога няма да отидем срещу народните интереси. Напротив, ще отдадем и последните си сили в служба на народа. Ние ви уверяваме, че с всички сили ще се борим срещу фашизма вън и вътре в страната. Ние сме готови да се борим и положим живота си срещу всеки, който се опита да накърни народната свобода и целостта на скъпата родна земя.

Уважаеми Народни съдии, всеки от нас, при последната дума, изрази своето разкаяние и готовност да работи за Отечественофронтowska България. Ние ви молим да повярвате в нашата войнишка искреност и да доведете това до знанието на народа.

Повторно изказваме нашата голяма благодарност, която идва от дъното на нашите войнишки сърца. Особено дължа да подчертая благодарността на другарите ми, за които се искаше най-тежко наказание, за вашето народно великодушие. Също така ние ви молим да приемете благодарността на нашите близки.

Другари, нека дадем външен израз на нашата благодарност, като изтръгнем от войнишките си гърди българския боен вик, с който нашите войскари гониха и продължават да гонят хитлеристките

банди: Да живее четвъртият върховен състав от народния съд и народните обвинители, да живее Отечественофронтовската власт, да живее и пребъде българският народ и скъпата ни Родина.

П Р И С Ъ Д А

София, 15 март 1945

В името на българския народ IV Върховен състав на Народния съд в състав: председател Георги Патронов и членове: Младен Великов, Димитър Бонев, Радой Вълков, полковник Добри Джурев, полковник Здравко В. Георгиев, Василка Пешева, Свобода Атанасова, Васил Монеv, Марин Гешков, Александър Междуречки, Георги Иванов, Миленко Т. Иванов и Милко Т. Иванов, при секретар Никола Кръстев, с участието на народните обвинители: Георги Станкулов, Тодор Татаров и Георги Георгиев, по наказателно дело № 4 от 1944 година на основание чл. 10 от наредбата закон за съдене от Народния съд виновниците за въвличане на България в световната война срещу съюзените народи и злодеянията свързани с нея,

П р и с ъ д и:

Признава подсъдимите: генералите Трифон Трифонов, Константин Лукаш, Борис Д. Иванов, Асен Стоев Каров, Никола Кочев Наков, Асен Николов, Симеон Симов, Рафаил Банов, Антон Гегов Балтаков, полковниците: Никола Костов, Иван Рогозаров, Стефан Недев, подполковник Илия Тодоров Йончев, фелдфебел Борис Тасев Павлов, подпоручик Ангел Ангелов Радев, подполковник Петър Ганев Пенчев, подполковник Тодор Иванов Казанджиев, поручик Александър Павлов Стоянов, капитан Хри-

сто Карайончев, подполковник Александър Константинов Апостолов, полковник Христо Стоянов Иванов, полковник Васил Монеv, подполковник Иван Ст. Попов, подполковник Филип Тотоманов, подпоручик Любен Стоянов, Стефан Илиев Спасов, Гено Куцаров, Стефан Дончев Ценев, Тодор Стаменов Мишовски, Никола Каназирски, за виновни в това, че през времето от 1 януари 1941 до 9 септември 1944, като военни лица, дейно и съществено, чрез речи и беседи пред войниците и чрез разпространяване между тях на брошури, позиви и др., са провеждали политиката на фашистка Германия, във вреда на интересите на българския народ; изпращали са наши войски в Югославия и Гърция, за да преследват народоосвободителните войски; потушавали са по най-жесток начин всяко надигане на народите; с своите действия и бездействия са станали причина да поставят в опасност нашите войски. В връзка със водената след 1 януари 1941 в страната ни от правителствата вътрешна и външна политика са решили, заповядали, лично извършвали, поощрявали убийства и наказания под най-различен вид на заловени партизани, заподозряни комунисти, техни близки и ятаци, английски и американски авиатори и други; заповядали и извършвали, също така, палежи и обири на къщи, вследствие на което и по силата на чл. 2 п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 ги осъжда на смърт и да заплатят в полза на държавното съкровище по 5 милиона лева глоба, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон завинаги, като присъжда целия им имот — движим и недвижим — в полза на държавното съкровище.

Признава подсъдимите: генерал Димитър Василев Айрянков, генерал Атанас Жилков, подофицера Ангел Петров п. Генов, капитан Коста Нико-

лов Златарски, Крум Спасов Ангелов, поручик Никола Георгиев Токманов, Крум Спиридонов Маноилов, капитан Никола Иванов Дмитриев, подпоручик Иван Цанев Дичев, поручик Кирил Константинов Пазов, поручик Любомир Тодоров Найденов, полковник Владимир Илиев Григориев, Михаил Янев Николов, капитан Иван Христов Чачев, поручик Иван Димитров Пенджерков, поручик Йордан Георгиев Алексиев, капитан Вичо Тодоров Ангелов, капитан Неделко Георгиев Недялков, поручик Михаил Стефанов Сапунов, Недялко Ангелов Стефанов, Найденов Иванов Томов, Борислав Алексиев, Михаил Иванов Крафти, Любен Филипов Школаров и подофицер Крум Ирински — за виновни, че през времето от 1 януари 1941 до 9 септември 1944 като военни лица дейно и съществено, чрез речи пред войниците и чрез разпространяване между тях на брошури, позиви и др. са провеждали политиката на фашистка Германия в вреда на интересите на българския народ; изпращали са наши войски, потушавали са най-жестоко всяко надигане на народите им, със своите действия и бездействия са станали причина да поставят в опасност наши войски; в връзка с водената след 1 януари 1941 в страната ни от правителствата вътрешна и външна политика са решавали, заповядали, лично извършвали и поощрявали извършване на убийства и наказания под най-различен вид на заловени партизани, на подозряни комунисти, техните близки и ятаци, английски и американски авиатори и др.; заповядали са също така извършване на палежи и обири на къщи, вследствие на което и по силата на чл. 2 п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 ги осъжда по на доживотен строг тъмничен затвор и да заплатят в полза на държавното съкровище по 3

милиона лева глоба, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон завинаги, като присъжда целия им движим и недвижим имот в полза на държавното съкровище.

Признава подсъдимите: подпоручик Стефан Тодоров Големехов, подпоручик Тодор Виденов Миленков, фелдфебел Никола Ценков Бановски, подофицер Божил Младенов Георгиев, поручик Вичо Василев Козлов, поручик Евгени Ксаверов Возницки, редник Владимир Христов Стефанов, поручик Любомир Атанасов Стамболски, подофицер Свободко Михайлов Мирев, Стефан Добрев Радиллов, подофицер, поручик Иван Драганов Куцаров, подпоручик Кирил Костов Иванов, офицерски кандидат Гено Захариев Гамизов, редник Иван Петров Станков, майор Ненко п. Михайлов Недев, Петър Живков, Георги Таков Симов, Никола Гаврилов Стоманяков, Борис Петров Глушков, Лако Цаков Лаков, редник Методи Тимчев — като проводници и извършители на престъпните деяния, посочени в п.п. 1 и 2 за изброените по горе подсъдими и по силата на чл. 2 п.п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 ги осъжда да изтърпят по 15 години строг тъмничен затвор и да заплатят в полза на държавното съкровище по 1 милион лева глоба, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон за 15 години, като присъжда целия им движим и недвижим имот в полза на държавното съкровище.

Признава подсъдимите: поручик Иван Петров Грънчаров, редник Борис Спасов Лесев, поручик Иван Димитров Панчев, ефрейтор Дамян Ценов Пешанов, Димо М. Денчев, поручик Борис Димитров, поручик Хинко Илиев Беязов, редник Ценко Цветанов Дудин — като проводници и извършители на престъпните деяния, посочени в пунктове 1 и 2

за другите подсъдими и по силата на чл. 2 п.п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 ги осъжда да изтърпят по 10 години строг тъмничен затвор и да заплатят в полза на държавното съкровище по 500,000 лева глоба, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон за 10 години, като присъжда целия им движим и недвижим имот в полза на държавното съкровище.

Признава подсъдимите: генерал Никола Христов Алексиев, подофицер Иван Стоянов Узунов, поручик Стоян Рафаелов х. Стефанов, поручик Христо Кузманов Гърдев, фелдфебел Кръстю Иванов Лаловски, полковник Витан Доротеев Витанов, Георги Рачев Дрянов, фелдфебел Никола Након Георгиев, фелдфебел Асен Никодимов Петров, подофицер Траян Лазаров Тодоров — като проводници и извършители на престъпните деяния, посочени в пунктове 1 и 2 за другите подсъдими и по силата на чл. 2 п.п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10, ги осъжда да изтърпят по 5 години строг тъмничен затвор и да заплатят на държавното съкровище по 300,000 лв.

Признава подсъдимите: генерал Кочо Стоянов (починал), генерал Антон Ганев (починал), подполковник Сава Куцаров (починал), Димитър Георгиев Зографов (починал), за виновни по чл. 2 п.п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 им конфискува целия движим и недвижим имот в полза на държавното съкровище, като ги лишава от права по чл. 30 от Наказателния закон завинаги.

Признава подсъдимите: генерал Никола х. Петков, поручик Георги Георгиев Дюлгеров, Петър Василев Вачков, поручик Васил Михайлов, фелдфебел Михаил Николов Славов, подпоручик Петко Иванов Муховски, офицерски кандидат Атанас Иванов Косачев, поручик Петър Лазаров Иовчев, поручик Траян Манасиев Кършутски, поручик Христо Донков Пенев, поручик Зиновии Зиновиев п. Близ-

наков, подпоручик Петър Андонов Такеджиев, подпоручик Иван Иванов Върбанов, подполковник Димитър Андреев Стамболджиев, поручик Никола Странски, подпоручик Веселин Лазаров Кисъов, офицерски кандидат Александър Александров Димитров, фелдфебел Дончо Иванов Вулов, поручик Константин Иванов Петров, поручик Михаил Томов Иванов, подпоручик Иван Илиев Червенков, редник Ангел Цеков Ангелов, оф. кандидат Борис Тодоров Илиев, поручик Владимир Маринов Станев, поручик Минчо Василев Тракийски, поручик Иван Ботев Хубавия, в това, че не са съзнателно провеждали и извършвали посочените в п. п. 1 и 2 деяния на настоящата присъда, за невиновни и ги оправдава.

Осъжда признатите за виновни подсъдими да заплатят солидарно, в полза на държавното съкровище, станалите по делото разноски.

В случай на несъстоятелност за всеки подсъдим, осъден на заплащане глоба, последната се заменя с шест месеца затвор.

По отношение редника Александър Илиев Стоянов, подпоручик Желязко Чобанов, майор Иван Ст. Ранков, кап. Димитър Мар. Пангаров, подполковник Ал. Ив. Бухлев, майор Панайот Хр. Годев, капитан Хр. Ботев, фелдф. Ангел П. Станков, Христо Н. Бураджиев, Иван Чергаров и Коце Михайлов, тъй като те се съдят и някои от тях са осъдени от други народни съдилища, прекратява делото. По отношение капитан Ганчо Йорданов Савов прекратява делото като неподсъдно и праща преписката на военнополовия съд, тъй като деянието е извършено след 9 септември 1944. По отношение подпоручик Цветан Петров Кочев, съгласно чл. 170 от Наказателното съдопроизводство, спира делото, тъй като същият е изпаднал в умопомрачение.

Присъдата е окончателна и не подлежи на обжалване и одобрение.

(Следват подписите на председателя на съда и членовете)

П Р И С Ъ Д А
София, 21 април 1945

В името на българския народ, IV-ят върховен състав на Народния съд, в състав: председател — Георги Патронов и членове — Младен Великов, Радой Вълков, Людмил Цачев, Василка Николова Пешева, капитан Димитър Иванов Пчелински, подполковник Тодор Василев Косерков, капитан Никола Христов Коцев, Свобода Атанасова, Георги Николов Иванов, Миленко Тодоров Иванчев, Васил Петров Модев, Марин Димитров Гешков и Димитър Ангелов Симов, при секретари Никола Кръстев и Веселин Ненов, с участието на народните обвинители Георги Станкулов, Георги Мешков и Никола Цветковски, по наказателно дело № 4-а, от 1945, на основание чл. 10 от Наредбата закон за съдене от Народния съд виновниците за въвличане на България в Световната война срещу съюзените народи и злодеянията свързани с нея

п р и с ъ д и :

Признава подсъдимите: генерал Никола Жекон (в неизвестност), генерал Ничо Георгиев, д-р Никола Н. Николаев, майор Йордан Д. Грозданов, майор Димитър Петров Кокосков, подофицер Вълко Тодоров Вълков, капитан Александър Д. Горчилев, Богдан Петров Николов, Никола Ст. Дюлгерски, поручик Димитър Иванов Куцаров, поручик о. з. Петър Иванов Амзел, подофицер Борис Генков Мар-

холев, подполковник Д. Герганов, полковник Кирил Киселички, майор Георги Генчев, капитан Тодор Жеков и Стоян Ангелов Узунов за виновни в това, че през времето от 1 януари 1941 до 9 септември 1944, дейно и съществено, чрез речи и писания, пред войници и граждани са провеждали политиката на фашистка Германия във вреда на интересите на българския народ, преследвали са народоосвободителните войски в нас, в Югославия и Гърция; потушавали са по най-жесток начин всяко надигане на народите им; със своите действия и бездействия са станали причина за поставяне в опасност нашите войски у нас и в окупираните в Югославия и Гърция територии. Във връзка с водената след 1 януари 1941 в страната ни от правителствата вътрешна и външна политика са заповядали, лично извършвали и поощрявали извършване на убийства и изтезания, под най-различен вид на заловени партизани, заподозряни комунисти, техни близки и ятаци, английски и американски авиатори, съветски пленници и др.; заповядали и извършвали също така палежи и обори на къщи и избивания на мирно население, вследствие на което и по силата на чл. 2, п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 ги осъжда — на смърт, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон завинаги, като присъжда целия им движим и недвижим имот в полза на Държавното съкровище.

Признава подсъдимите поручик Стефан Величков Добринов, подпоручик Драгошин Георгиев Захариев, подполковник Коста Василев Янков, Владимир Радославов Каменов, подофицер Васил Петров Жотев, подпоручик Никола п. Данев, полковник Първи Георгиев Христов, поручик Методи Йорданов, майор Сава Цанев, подпоручик Васил Койчев Цанев, поручик Стойчо Стоянов Стамболийски, ге-

нерал Христо Козаров и инженер Иван Иванов — като извършители и проводници на престъпните деяния, посочени в п. 1 за изброените по-горе подсъдими и по силата на чл. 2, п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, и 10 ги осъжда да изтърпят доживотен строг тъмничен затвор, с лишение от правата по чл. 30 от Наказателния закон завинаги, като по отношение на генерал Христо Козаров и инженер Иван Иванов, полковник Първи Георгиев Христов и подполковник Коста Василев Янков присъжда целия им движим и недвижим имот в полза на Държавното съкровище.

Признава подсъдимите: подофицер Иван Маринов Проданов, полковник Владимир Стефанов Хаджийски, подпоручик Димитър Добрев Динков, редник Георги Цачев Ненов, майор Йордан п. Янков, поручик Константин Асенов Костов, подпоручик Александър Желязков Василев, подофицер о. з. Стефан Ганев, трудов капитан Цоньо Неделчев Цонев, санитарен подофицер Стоян Маринов Стоянов, поручик Методи Данчев, Стойчо Иванов Недялков, подпоручик Михаил Нешев Михов и Ангел Кузманов Попов — като проводници и извършители на престъпни деяния, посочени в п. 1, за изброените по-горе подсъдими и по силата на чл. 2, п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 ги осъжда да изтърпят по 15 години строг тъмничен затвор, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон за 15 години, като по отношение на Стефан Ганев присъжда целия му движим и недвижим имот в полза на държавното съкровище, а по отношение на Константин Асенов Костов, майор Йордан п. Янков и Александър Желязков Василев ги осъжда да заплатят в полза на държавното съкровище по 200.000 глоба.

Признава подсъдимите: майор Йордан Димитров Полашев, фелдфебел Димитър Константинов Маджарски, редник Павел Томов Караризов, редник Георги Соколов Витанов, поручик Петър Йорданов Петров, полковник о. з. Иван Клисуров, санитарен подофицер Стефан Димитров Щерев, санитарен подофицер Дамян Александров Ботушаров, санитарен подофицер Петър Йорданов Петров, санитарен подофицер Иван Янков Узунов, санитарен подофицер Тодор Стайков Пехливанов и подполковник Милан Костов — като проводници и извършители на престъпните деяния посочени в п. 1, за изброените по-горе подсъдими, по силата на чл. 2, п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10, ги осъжда да изтърпят 10 години строг тъмничен затвор, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон за десет години.

Признава подсъдимите: генерал Петър Георгиев Пенев, генерал Христо Георгиев Боснев, подофицер Йордан Вутов Тодоров, полковник о. з. Иван Калайджиев, капитан Андрей Желязков Шевкенов, поручик Любен Георгиев Станчев, подофицер Иван Ст. Чокойски, подофицер Цано Петров Вутов, майор Никола Радославов Мутафчиев, капитан Живко Трайков Иванов, подпоручик Васил Сергиев, Петър Неделчев Тодоров, трудов подофицер Стою Петров Стоев, трудов подофицер Георги Захариев Огнянов, Димитър Трифонов Бѣкалов и полковник о. з. Андрея Андреев — като проводници и извършители на престъпните деяния, посочени в пункт първи, за изброените по-горе подсъдими, ги осъжда да изтърпят по 5 години строг тъмничен затвор, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон за пет години, като по отношение на генерал Петър Георгиев Пенев, генерал Христо Георгиев Боснев, о. з. полковник Иван Калайджиев, капитан Живко Трайков Иванов и полковник о. з.

Андрея Андреев ги осъжда да заплатят в полза на държавното съкровище по 100.000 лева глоба, а по отношение на генерал Христо Георгиев Боснев и полковник о. з. Андрея Андреев присъжда половината от целия им движим и недвижим имот в полза на държавното съкровище.

Признава подсъдимите: поручик Иван В. Косовски, подпоручик Живко Димитров Генчев, полковник Борис Митрев, кандидат подофицера Европ Кирилов Димитров и поручик Георги Константинов Станишев — като проводници и извършители на престъпните деяния, посочени в пункт първи, за изброените по-горе подсъдими и по силата на чл. 2, п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 ги осъжда да изтърпят по три години строг тъмничен затвор, с лишение от права по чл. 30 от Наказателния закон за три години.

Признава подсъдимите: поручик Симеон Проданов Петков, фелдфебел Петър Миков, поручик Иван Григоров Илиев и подпоручик Васил Иванов Попов — като проводници и извършители на престъпните деяния, посочени в пункт първи за изброените по-горе подсъдими и по силата на чл. 2, п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 ги осъжда да изтърпят по една година строг тъмничен затвор.

Признава подсъдимите: генерал Петър Иванов Цанков, генерал Христо Луков, майор о. з. Борис Савов Воткеев и капитан Димитър Радев — за виновни по чл. 2, п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 и им конфискува целия движим и недвижим имот в полза на държавното съкровище и — професор д-р Георги Нейков, за виновен по чл. 2, п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 10 и му конфискува една трета от целия му движим и недвижим имот в полза на държавното съкровище.

Признава подсъдимите: адмирал Асен Константинов Тошев, генерал Асен Сираков, кандидат подофицер Тончо Марчев Тончев, полковник Слави Кацаров, капитан Коста Янев Ялъмов, подполковник Васил Христов Димитров, майор Васил Христов Табаков, капитан Марин Иванов Петров, капитан Димитър Василев Чипилов, фелдфебел-школник Константин Геров, фелдфебел-школник Димитър Константинов, подпоручик Страхил М. Яшмаков, военен чиновник Тодор Петров Михайлов, кандидат подофицер Найденов Вълков Йотов, капитан Стойчо Борисов Цонев, капитан Димитър Иванов Таков, капитан Бойчо Жечев Бойчев, редник Демостен Христов Стоенчев, редник Йордан Иванов Митов, поручик Георги Димитров Табаков, поручик Недялко Недялчев, капитан Никола Иванов Кръстев, подпоручик Николай Чанев Константинов, капитан Никола Костов Шкяндев, капитан Асен Славейков Божинов, капитан Йордан Константинов, Константин Янков Бъчваров, майор Константин Тапаров, полковник Гроздан Грозданов, поручик Константин Собоцинов, Божидар Петков Соколов и о. з. полковник Горбанов — в това, че не са съзнателно провеждали и извършвали посочените в пункт първи на настоящата присъда деяния, за невиновни и ги оправдава.

По отношение на: майор Александър Дочев, майор Дако Дачев, подпоручик Николай Ст. Казанлъшев, капитан Тодор Станимиров, полковник Панчо Йосков, капитан Петко Бояджиев, о. з. полковник Станчо Корнечки, капитан Иван х. Рашков, подофицер Стефан Атанасов Панов, капитан Тодор Бобчев, подпоручик Любомир Трайчев Новоселски, капитан Йордан Николов Найденов, подполковник Пенко Димитров Шопов (Илиев), полковник Георги Теофилов, капитан Кирил Китанов, д-р Любен Славчев, подполковник Йордан Андонов Митов, подпо-

ручик Христо Колев Вачев, офицерски кандидат Малин Стаменов Павлов, майор Никола Тодоров Недков, майор Никола К. Иванов, капитан Ангел Николов Недялков, подпоручик Коце Панчев, поручик Койчо Дебелянов, подофицер Рангел Стоянов Марков, полковник Димитър Главанаков, полковник Стойне Цвятков Бачийски, майор Димитър Кузманов Цвятков, подполковник Петър Крайчев Зафиров, о. з. полковник Владимиров, капитан Койнов и полковник Бежаров, спира делото.

По отношение на: генерал Константин Георгиев Узунски, фелдфебел Първан Георгиев Филипов, фелдфебел Никола Након Георгиев и подофицер Добри Тодоров Славов прекратява наказателното преследване.

По отношение на: подпоручик Райчо Колев Шопов и Крум Иванов Тодоров прекратява наказателното преследване пред Народния съд и препраща преписките по подсъдност на съответните съдилища.

По отношение на признатите за виновни подсъдими съдят постановява да заплатят солидарно в полза на държавното съкровище станалите по делото разности.

В случай на несъстоятелност за всеки подсъдим, осъден да заплати глоба, последната се заменя с шест месеца тъмничен затвор.

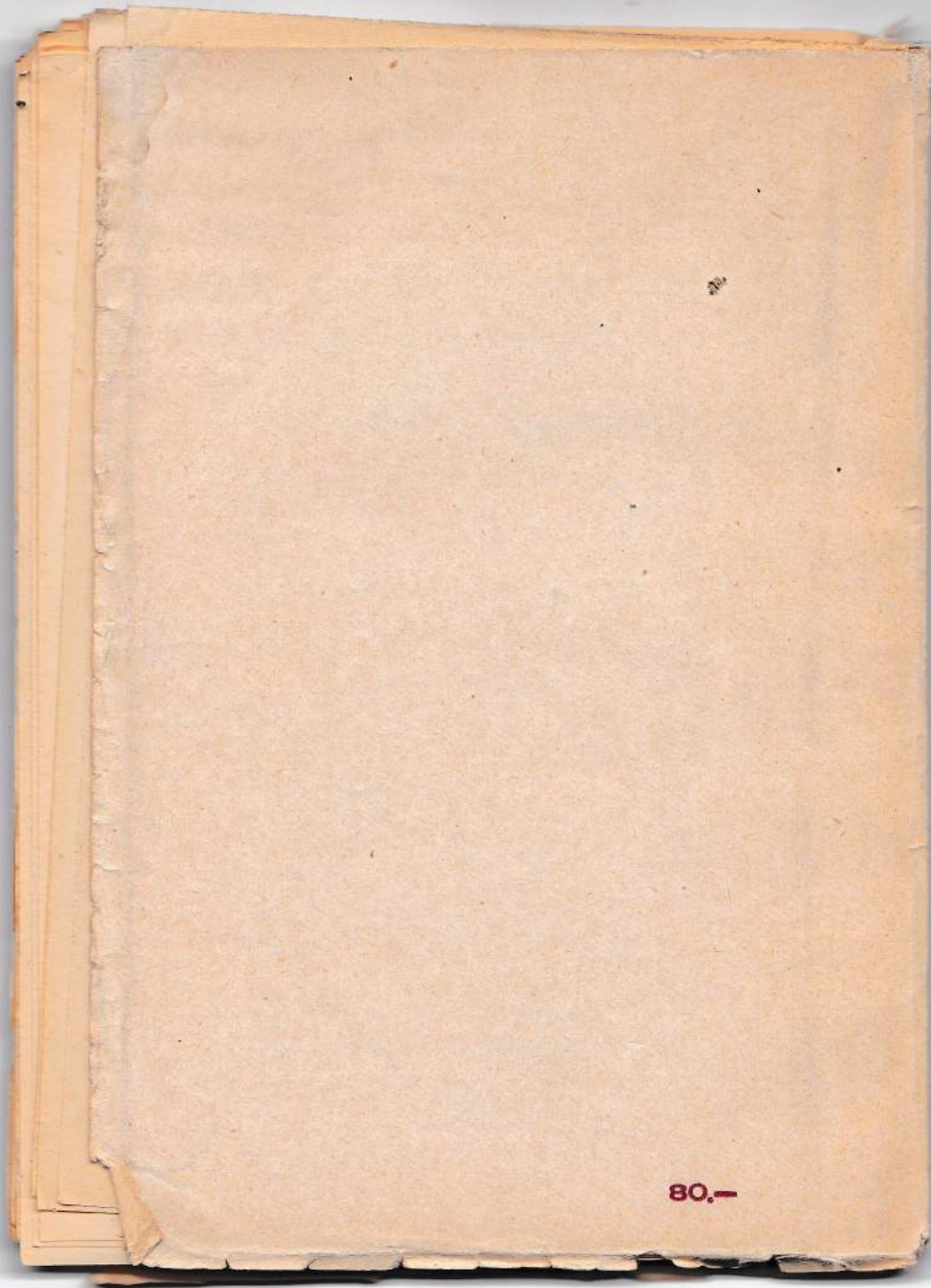
Присъдата е окончателна и не подлежи на обжалване и одобрение.

Офицерите фашисти пред народния съд —
Г. Станкулов, корица — В. Димчев, печатница —
Военно-издателски фонд, тираж — 5,000 бройки
№ 8, октомврий 1945

Народно кооперативно издателство, Гр. Игнатиев 2-а
София

СОФИЯ

Печатница на Военно-издателския фонд — 1945 — 972 — 12,000

80.-